

Viccek, mormogásaim

és egyéb apróságok

Összeállította
Dr. Hernádi László Mihály

PÉCS
2016

Feleségem, Emese és Barna fiam emlékére

Historia est magistra vitae.
– A történelem az élet tanítómestere.
(Latin mondás)

Életünk napjai közül egyik sem annyira kárba veszett,
mint az, amelyen nem nevettünk.
(Nicolas Chamfort)

A szólás szabadsága fő kincsünk s alkotmányunk alapja.
(Deák Ferenc)

A történelem arra tanít meg bennünket,
hogyan az emberiség semmit sem tanul a történelemből.
(Albert Einstein)

A beteg társadalmi közszellem legcsalhatatlanabb
jele mindig a humorérzék hiánya.
(Edward Albee)

Rossz olyan országban élni, ahol nincs humor. Azonban még
rosszabb az az ország, ahol csak humorral lehet élni.
(Aldous Huxley)

Őseid emlékét éjjel-nappal idézd fel, kutasd néped bölcsőjét,
őrizd meg a történet tények és évkönyvek okmányait,
mert nem szép dolog az, ha saját hazádban, mint idegen jársz.
(Cassiodorus, Flavius Magnus Aurelius)

Ius murmurandi – a mormogás joga.
(Római jog)

Hazádnak rendületlenül
Légy híve, óh magyar.
(Vörösmarty Mihály: Szózat)

Bevezetés

2015 nyarán egy kis könyvecskével jelentkeztem kedves olvasóimnál: Anekdóták, viccek – és kisebb írásaim. Ez önmagában nézve is – ahogy mondani szokták – borítékolható sikert hozott, hiszen mind a két műfaj, az anekdoták és a viccek is nagy érdeklődésre tarthatnak számot. Híres emberek érdekes történetei – némi tanulságokkal fűszerezve – vagy a viccek végén robbanó poénok, tehát a humor különböző formái, ugyanolyan szorosan kötődnek az emberhez, mint az életfolyamatok. Egyikük-másikjuk nélkül ideig-óráig még csak lehet élni, de az ember hosszú távon erősen megszenvedi a hiányukat. Viszont, ha beépülnek, és az ember sajátjává válnak, a közvetlen életvidámság fokozása mellett még arra is képesek, hogy megerősítsék a szervezet immunháztartását. Nem véletlen, hogy az ajánlások közé bevettem Nicolas Chamfort mondását. Más szavakkal: humor nélkül lehet élni, de nem érdemes.

A római jogban is előkelő helyen szerepelt a *ius murmurandi*, a mormogás joga. Szoros összefüggésben a véleménynyilvánítás szabadságával, mindig is fokmérője volt a demokráciáknak és a diktatúráknak egyaránt. A XX. század két ordas eszmevonulata, a kommunizmus és a nemzetiszocializmus – mint két ikertestvér és két totális diktatúra – még a *ius murmurandi*t is tűzzel-vassal irtotta.

A mormogásaim mellett más észrevételeimet is közlöm. Egy történész soha nem kezdhet *mi lett volna*, *ha*-val mondatot, mert az ő fontos kötelessége a tények felderítése, az összefüggések megállapítása és a tanulságok levonása. Mivel nem vagyok történész, sokszor eljátszom a gondolattal: *mi lett volna*, *ha*...

A bakonyi kis falu, ahol nevelkedtem, Csetény is hihetetlen sok élménnyel járult hozzá amúgy sem unalmas életemhez.

Az olvasáshoz jó szórakozást, kikapcsolódást és tanulságos szellemi épülést kívánok mindenkinek!

Pécs, 2016. január 13.

Dr. Hernádi László Mihály

(1.) A szokás hatalma

Féléves vidéki szolgálat után hazaérkezett a férj.

– Drágám, minden szép volt és jó volt, csak te hiányoztál.

Ugyanezt néhányszor elrebeszélte az asszonyka is. Vacsora után nagy hancúrozás következett, majd mély álomba merültek. Hajnaltájt fölriadt a feleség:

– Jézus, Mária! Megjött a férjem.

Erre a férj kiugrott az ablakon.

(2.) Gyászol a rendőr

Egy rendőr reggel megérkezett a kapitányságra, és látta, hogy társa váll-lapján keresztben egy gyászszalag van. Részvétellel érdeklődött afelől, hogy mi történt.

– Tegnap este meghalt a feleségem.

– Ne mondd! Pedig majd kicsattant az egészségtől.

– A vacsora készítése közben elvágta az ujját. Olyan csúnyán vérzett. Lelőttem, ne szenvedjen szegény.

(3.) II. János Pál

Karol Wojtylát, Krakkó érsekét 1978. október 16-án választották pápává. Mikor a Vatikánból kimentek Róma városába, megbeszélte a sofőrrel, hogy helyet cserélnek. Nem sokkal ezután egy rendőr igazoltatta őket. Mikor megismerte, hogy ki vezeti a kocsit, remegő kézzel hívta a kapitányságot.

– Főnök, nem tudom, ki az, aki a kocsiban hátul ül, de nagyon nagy potentát lehet, ha a sofőrje nem más, mint maga a római pápa.

(4.) Régi találmány I.

Lövészárkokat először a római katonák alkalmazták a Kr. e. I. évszázadban, Julius Caesar idején.

(5.) Régi találmány II.

Az egyik legmodernebb építőanyagunk a beton. Alkalmazásáról viszont már az első század első harmadában említést tesz építészeti könyvében Pollio Vitruvius.

(6.) Napóleon étrendje

Bonaparte Napóleon francia császár a hadjáratai során ragaszkodott ahhoz, hogy neki is legénységi kosztot szolgáljanak fel. Ez nagyszerű fokmérője volt annak, hogy mit követelhet a katonáitól. (Bár 1812-ben Moszkvából hazafelé ez már nem volt érvényes, hiszen az üldöző csapatok, a különböző betegségek, az orosz tél és az éhínség oda vezettek, hogy a 600 ezer fős Grande Armée-ből csupán 20 ezren térhettek haza.)

(7.) Napóleon és Hitler

Mindkét embert hihetetlen becsvágya arra az elhatározásra vitte, hogy megtámadják Oroszországot, illetve a Szovjetuniót. A Grande Armée csapatai 1812. június 24-én, míg a német csapatok 1941. június 22-én támadtak. (Itt a gyönyörű példa Einstein mondására, hogy az emberiség semmit sem tanul a történelemből!) Hitler tudhatta volna, hogy az időpont, amit egyébként több ízben is halogatott, már túl késő. A korán beköszöntő őszi esőzések több országnyi területet tettek járhatatlanná a mindent elborító sártenger miatt. Az arcvonal már

túllépett a 3000 kilométeren. Az egyre hosszabbodó utánpótlási vonalak, az elfoglalt területek megtartása, az oroszok részéről alkalmazott fölperzselte föld taktikája, a hadseregük fokozódó ellenállása egytől-egyig megnehezítette a németek dolgát.

Ha mindez nem lett volna még elég, korán beköszöntött Tél tábornok is. Az 1940-es évek első felének teiei különösen kemények voltak. Annyira, hogy még az őslakosokat is kegyetlenül megviselték.

Hitler eredetileg óvakodott a kétfrontos háborútól. Meglepő módon éppen kezdeti sikerei, másrészt az angliai csata sikertelensége hajszolták bele a Szovjetunió megtámadásába. Ezt következetesen végigvitte, bár tábornokai óva intették.

Az eddig elmondottak mind-mind hozzájárultak ahhoz, hogy a vereség elkerülhetetlen legyen. Hiába volt a Wehrmacht a világ legnagyobb és legkorszerűbb hadserege, a legképzettebb tábornoki karral, ha a karmesteri pálcát egy botfűlű dilettáns tartotta a kezében.

(8.) Adolf Hitler ígérete

1933. január 30-án, a kancellári beiktatásán Hitler azt mondta: Adjatok nekem 12 évet, és nem fogtok Németországra ráismerni! – Sajnos ez igaz is lett! 1945-ben már nem lehetett ráismerni Németországra, de 1933-ban még senki sem így képzelte el Hitler ígétét.

(9.) Kamikázék oktatása

– No, emberek, jól figyeljék meg, hogyan csinálom, mert még egyszer nem mutatom meg!

(10.) Megnősült a cowboy

A lakodalom után saját lován vitte haza kis feleségét. A ló megbotlott. A cowboy halkán megszólalt:

– Egy.

Mentek tovább. Talán a szokatlan teher okozta, a ló ismét megbotlott. A cowboy halkán megszólalt:

– Kettő.

Mentek tovább, a ló harmadszor is megbotlott. A cowboy halkán megszólalt:

– Három.

Megállította a menetet, leszállította az asszonyt a lóról, majd fejbe lőtte a lovát. Szegény pára azonnal kimúlt.

Ekkor éktelen haragra gerjedt a feleség. Szidta az urát, mint a bokrot. Lehordta a sárga földig. Sipítózása messzire hallatszott. A szóáradat közepette halkán megszólalt a cowboy:

– Egy.

(11.) Mikroszkópos vizsgálat

Az orvosi egyetemi gyakorlaton a növendékek mindenféle metszeteket és más egyéb mintákat nézegettek mikroszkóp alatt. A professzor le-föl sétált közöttük. Kérdezi az egyik medikát:

– Kisasszony mit vizsgál?

A lány zavarba jött, majd kivágta magát:

– Köpetet.

A professzor beült a mikroszkóphoz, és meglepetten látta a tárgylemezen fickándozó ondósejteket. Azonnal kifejtette atyai jó tanácsát:

– Kedves kisasszony, gyakrabban kell fogat mosni!

(12.) Idill a szigeten

Egy margitszigeti padon egymást átölelve ül két hosszú hajú fiatal. Megkérdezi az egyik:

– Mondd csak, tulajdonképpen te mi vagy? Fiú vagy lány?

– Ó, hát nem mindegy, ha már így szeretjük egymást?

(13.) Mi a KGST emblémája?

A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa az szeretett volna lenni, mint nyugaton a Közös Piac. De ez ugyancsak félresikeredett. Ezért az emblémája fejezte ki legjobban a KGST mibenlétét: vörös mezőben hét sovány tehén feji egymást.

(14.) Fehér csokoládé

– Miért gyártanak fehér csokoládét?

– ???

– Hogy a néger gyerekek is összemaszatolhassák a képüket.

(15.) Az intenzív osztályon

A telefonos szolgáltatáshoz képest némiképpen módosulnak az előírások. Itt a sípszó előtt kell üzenetet hagyni.

(16.) A dunkerque-i csata

Az 1940. május 26. – június 4. között lezajlott csatában a németek súlyos vereséget mértek a szövetséges csapatokra. Az angol expedíciós hadsereget a megsemmisülés réme fenyegette. Amikor a csata elvesztését Sir Winston Churchill miniszterelnök bejelentette a brit parlament alsóházában, az egyik képviselő esernyőjével hadonászva, magából kikelve rontott rá:

– Uram, ha maga a férjem lenne, akkor én most mérget öntenék a kávéjába!

A szellemes visszavágásairól híres miniszterelnök most is azonnal készen volt a válasszal:

– Asszonyom, ha ön az én feleségem lenne, akkor én azt meg is innám.

(17.) Napóleon és a sakk

Bonaparte Napóleon nagyon szeretett sakkozni. De nemcsak szeretett, hanem tudott is. Néhány mérkőzésének leírása fennmaradt az utókor számára. Ezekben is kidomborodott a nagy stratégia zsenialitása. (Előre is elnézést kérek a sakkmecsek leírását nem ismerő olvasóimtól, de ez a mérkőzés annyira megragadott, hogy közlésétől nem tekinthettem el.) Szent Ilona szigetén szárnysegédjével, a hűséges gróf Bertrand tábornaggal vívott mérkőzését 1820-ra datálják:

1. Hf3 Hc6 2. e4 e5 3. d4 Hxd4 4. Hxd4 exd4 5. Fc4 Fc5 6. c3 Ve7 7. 0-0 Ve5 8. f4 dxc3+ 9. Kh1 cxb2 10. Fxf7+ Kd8 11. fxe5 bxa1V 12. Fxg8 Fe7 13. Vb3 a5 14. Bf8+ Fxf8 15. Fg5+ Fe7 16. Fxe7 Kxe7 17. Vf7+ Kd8 18. Vf8 – matt.

Ha csak ezt a négy sort ismernénk róla, már az is méltó oka lenne emlékezetének.

(18.) Piroska és a farkas

A farkas a sötét erdő egyik tisztásán mézesmázos hangon érdeklődött:

– Hová mész Piroska?

Piroska kegyetlenül felszívta a vizet és ráripakodott:

– Ide figyelj, farkas. Elmész ám te a jó bűdös francba, mert ha nem, hát kitaposom a beleidet.

Mire a farkas elcsodálkozott:

– Ejnye, de megváltozott ez a mese.

(19.) Tüzérek oktatása

A műszaki egyetem hallgatóit másodév után a nyári szünetre behívták katonának. A kiképzés során az altiszt a paroliján viselt krumplivirágok adta teljes fölényével oktatja a hallgatókat a háromszög rejtelseire:

– Mert az alfa szeg szinuszt megkapjuk, ha A-t osztjuk C-vel. Szokták úgy is mondani, hogy A per C, de aztat maguknak még nem kell tudni.

(20.) Szentek, boldogok és...

Van-e a világon még egy olyan ország, amely annyi szentet (24) és boldogot (25) adott volna a katolikus egyháznak, mint Magyarország? A tiszteletre méltók számával (26) együtt 75 főről van szó. Az Árpád-ház az összes többi uralkodóház elől viszi el a pálmát. Az is egyedülálló, hogy egy családon belül két szent (István, és fia, Imre) és egy boldog (Gizella, István felesége) legyen. Ezt csak az orosz ortodox egyházon belül II.

Miklós cár és családja múlja fölül, akiket Jekatyerinburgban mészároltak le 1918. július 16-án, kifejezetten Lenin elvtárs parancsára. A cárt, feleségét és öt gyermeküket 1998-ban Szentpétervárt, a Péter-Pál Erődben helyezték örök nyugalomra, és az orosz Ortodox Egyház 2000-ben avatta őket szentté.

2000. augusztus 20-án a budapesti Bazilika előtti téren jelentette be I. Bartholomeosz konstantinápolyi ortodox patriarcha, hogy I. István királyunkat a keleti egyház is a szentjei sorába emelte, Hierotheosz, Magyarország első püspökével együtt.

Kőrösi Csoma Sándort 1933-ban, Japánban nyilvánították hivatalosan is buddhista szentté.

(21.) Noé bárkája és a Titanic

Noé bárkáját amatőrök készítették. A Titanicot profik.

(22.) A Lusitania elsüllyesztése

A Lusitania kora legnagyobb és leggyorsabb óceánjárója volt. A Liverpool – New York utat 1907 óta 202 alkalommal tette meg. 1907-ben elnyerte a Kék Szalagot egy német hajótól.

1915. május 1-jén indult utolsó útjára New Yorkból. Már Dél-Írország partjaihoz közeledtek, mikor 1915. május 7-én az U-20 német tengeralattjáró megtorpedózta. A torpedó becsapódása után egy sokkal nagyobb robbanás következett (állítólag szénpor). A túl keskenyre tervezett és igen magas építésű hajó mindössze 18 perc alatt elsüllyedt. Az áldozatok száma 1201 fő volt. Az U-20 a találat után nem sokkal elhagyta a helyszínt.

Egy makacs tévhitet el kell oszlatnunk, ami még a mai napig is félrevezeti az embereket. (A tévhitek már csak ilyenek, általában nagyon makacsok.) Sokak szerint a Lusitania elsüllyeszté-

se lett az oka annak, hogy az USA belépett az I. világháborúba. Ez nem igaz, hiszen az USA hadba lépése csaknem két év múlva, 1917. április 6-án következett be. Az oka sokkal inkább a Zimmermann-távirat volt, amit az angolok megfejtettek. Ebben a német kormány rá akarta venni Mexikót, hogy támadja meg az USA-t, hogy az ne tudjon beavatkozni az európai hadszíntéren.

(23.) A Wilhelm Gustloff tragédiája

A hajó 1937-re készült el. Eredetileg Hitlerről akarták elnevezni, de 1936-ban a zsidó származású David Frankfurter Svájcban lelőtt egy nemzetiszocialista politikus, aki így a Harmadik Birodalom mártírja lett. Az ő nevét kapta a hajó. 208 méter hosszával és 25 méter szélességével a világ legnagyobb személyszállító hajója volt.

1944 végére a Vörös Hadsereg kijutott Kelet-Poroszország határára. A németek a terület kiürítésében minden lehetséges eszközt igénybe vettek. A hajót a haditengerészet, a Kriegsmarine foglalta le hadicélokra. A behajózás során a menekültek áradata áttört a kordonon, és annyi ember zsúfolódott a hajóra, ahányan csak elfértek.

1945. január 30-án a hajót a szovjet S-13 tengeralattjáró torpedózta meg. Három torpedó találta el, és a Wilhelm Gustloff alig 45 perc alatt elsüllyedt. Csaknem 10 000 ember halt meg. Ez mintegy hatszor annyi áldozatot jelentett, mint a Titanic-tragédia. Ez lett minden idők legnagyobb hajókatasztrófája, egyben minden idők legnagyobb közlekedési katasztrófája is.

A tragédiáról mind a német, mind a szövetséges hatalmak történetírása mélyen hallgatott. A szovjet érdekszférában ez tabunak számított, még csak beszélni is tilos volt róla. A tengeralattjáró parancsnoka, Alexandr Marinyeszko 1967-ben

halt meg, de csak 1990-ben kapta meg a legmagasabb katonai kitüntetést, a Szovjetunió Hőse aranycsillagát.

(24.) Figyelmeztetem az emberiséget

Arra a szomorú tényre hívom föl a figyelmet, hogy minden kolbász hibás. Túl közel van a két vége egymáshoz.

(25.) Egy híres pilóta

Adolf Galland német pilóta, 94 légi gőzelmével a Luftwaffe egyik nagy ásza volt. Lovagiasan küzdött ellenfeleivel. 1942-ben a Wehrmacht legfiatalabb tábornoka lett. A német hadsereg tagjai közül másodikként lovagkeresztjéhez megkapta a gyémántokat. 1944-ben altábornaggyá nevezték ki. Hermann Göringgel fennálló kibékíthetetlen ellentéte felmentéséhez vezetett. Hitler közbenjárására felállította a Jagdverband 44-et. Az ide igyekvő pilótákról tréfásan mondogatták, hogy a Lovagkereszt az egyenruhájuk hivatalos részének számított. Nem adták lejjebb.

(26.) Achtung, Achtung!

Alekszandr Ivanovics Pokriskin a szovjet légierő marsallja, 53 igazolt és 6 megosztott légi győzelmével a II. világháború egyik ászpilótája volt. Annyira tartottak tőle a németek, hogy amikor vadászgépével a front fölé emelkedett, valóságos pánik keletkezett soraikban.

– Achtung, Achtung! Pokriskin a levegőben! – bömbölték a hangszórók, és tudták az emberek, hogy ilyenkor ugyancsak veszélyes dolog biztonságos fedezék nélkül maradni.

(27.) Két híres pilóta

1949. augusztus 14-től 28-ig rendezték meg Budapesten a II. VIT-et (Világifjúsági Találkozót). Ekkor szerveztek meg egy baráti beszélgetést az egyik leghíresebb szovjet, és az egyik leghíresebb magyar pilóta között, ami elég döcögősen indult. Hogy oldja a feszültséget, a szovjet pilóta megkérdezte:

– Nem találkoztunk mi már valahol? – és jelentőségteljesen az ég felé biccentett a fejével.

Rövid, de határozott volt a válasz:

– Nem.

– Ezt meg honnan tudja ilyen biztosan?

– Mert akkor vagy maga nem lenne itt, vagy én.

A történetet az 1970-es években olvastam, sajnos a pilóták neve nem szerepelt az írásban. Jó 20 évvel később elmeséltem ezt egy társaságban. Kercza Károly barátom azonnal sorolta a nevüket:

– A szovjet pilóta Alexandr Pokriskin, a magyar vadászpilóta vitéz Szentgyörgyi Dezső zászlós, 35 légi győzelemmel. Fia, ifjú vitéz Szentgyörgyi Dezső is pilóta lett. 1989-ben átképzésen volt a Szovjetunióban. Az orosz főpilóta a II. világháborúból az orosz arcvonal hangszóróit idézte:

– Figyelem, figyelem! Szentgyörgyi repül! – Így adta tudtára a fiúnak, hogy ismeri az édesapja harci tetteit. Számomra így lett kerek egész a történet.

(28.) Az utolsó szolgálat

Hányatott sors, rengeteg megpróbáltatás és tragikus vég jutott vitéz Szentgyörgyi Dezsőnek, aki 29 igazolt és 6 vélelmezett

légi győzelmével a legnagyobb magyar ászpilóta volt. A csapásokat keményen állta. Olyannyira, hogy tetteire egyetlen más példát sem találtam eddig: mikor 1950-ben letartóztatták, az első pofont úgy adta vissza, hogy a kihallgató tiszt elterült a földön. Más kérdés, hogy utána három pribék félholtra verte. 1956 augusztusában szabadult. A MALÉV főpilótája lett. 1971. augusztus 28-án a koppenhágai járatra leszállás közben lecsapott a szélnyírásnak nevezett légköri jelenség, és a repülőgép a tengerbe zuhant. Vitéz Szentgyörgyi Dezsőt Budapesten, a Farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra. Béke poraira!

(29.) A Hindenburg léghajó

A Zeppelin egy merev vázas, irányítható léghajótípus, amelyet tervezőjéről és gyártójáról, a német Ferdinand von Zeppelinnről neveztek el. Ő a magyar származású Schwarz Dávid özvegyétől 1898-ban vette meg a találmányt, és azt fejlesztette tovább.

Az I. világháborúban a léghajókat már katonai célokra is használták: felderítésre és bombázásra. A megépített legnagyobb német léghajó a nevét Paul von Hindenburg német tábornagy, a hadsereg főparancsnoka az I. világháborúban, majd a weimari köztársaság elnöke után kapta. A Graf Zeppelin II volt a testvérhajója. Mindkettő a legnagyobb, ember által épített szerkezet volt, amely képes volt a levegőbe emelkedni.

A Hindenburg LZ 129-nek lenyűgöző méretei voltak. Hossza 245 méter, átmérője 41 méter, csaknem 200 000 köbméter gázzal töltötték fel. Maximális sebessége 135 km/h volt. Az amerikai embargó miatt a németek kénytelenek voltak a semleges hélium helyett a rendkívül gyúlékony hidrogénnel feltölteni a léghajót.

A Hindenburg rendszeresen közlekedett Németország és az USA között. 34-szer tette meg ezt az utat. 1937. május 6-án az

amerikai Lakehurst városnál leszállás közben a légkör statikus kisülésének szikrája miatt a léghajó hátulján tűz keletkezett, és a hidrogén berobbanása miatt az egész léghajó szinte pillanatok alatt megsemmisült.

Ezzel a katasztrófával a léghajózás erősen visszaszorult a repüléssel szemben.

(30.) Erdélyi áldás

Legyen előtted mindig út,
Fújjon hátad mögül a szél,
Melegen süsse arcodat a Nap,
Az eső puhán essen földjeidre,
S míg újra találkozunk,
Hordozzon tenyerén az Isten!

(31.) Testvérpárok I.

Olyan testvérekről írok, akik teljes mértékben eltértek egymástól, homlokegyenest más habitussal, fizikai vagy jellembeli különbségekkel, és más világnézettel rendelkeztek. A Bibliából példaként hozhatjuk Káint és Ábelt. Míg Ábel a szerénységet és a jóságot képviselte, addig Káin volt a fősვნყség és a gonoszság megtestesítője. Az emberiség történetében az első gyilkos.

(32.) Testvérpárok II.

Míg Hermann Göring sokáig a Harmadik Birodalom második emberének számított, addig öccse, Albert Göring teljes mértékig a másik oldalon állt. Politikai nézeteik már 1923-ban is élesen elütöttek egymástól. Mikor neve miatt az ellenállás

tagjai nem is akartak szóba állni vele, így összegezte álláspontját: „Én köpök Hitlerre, köpök a bátyámra is, köpök az egész náci rezsimre.” Viszont a bátyja révén sok üldözöttnek tudott segíteni.

A müncheni sörpuccs (1923. november 9.) során a fölvonuló nácik között Hermannt comblövést érte. Behúzták egy ház udvarába, és ott a zsidó tulajdonos, Robert Ballin menedéket és ápolást nyújtott neki. Ennek fejében később kiszabadította őt és feleségét a koncentrációs táborból. Mikor azzal vádolták, hogy a légierőnél túl sok a zsidó, ezzel hallgattatta el őket: „Hogy Németországban ki a zsidó, azt én határozom meg.”

Albert Göringet, aki név szerint is igazoltan 34 zsidót mentett meg, a II. világháború után már csak pusztán a neve miatt is kegyetlenül meghurcolták és megkínózták. A későbbi kutatások eredménye: 2013-ban az izraeli Jad Vasem intézet megnyitotta Albert Göring aktáját. Ezzel út nyílik a Világ Igaza kitüntetéshez.

(33.) Testvérpárok III.

Rajk Endre és László története feltétlenül ide kívánczik. A Rajk szülők 11 gyermekéből a hatodik Endre, míg László a kilencedik. A Székelyudvarhelyen nagy szegénységben élő családot három jobban élő testvér segítette, Lajos, Gyula és Endre. Endre a Hangya Szövetkezetnél országos vezető tisztviselő lett. 1924-ben magával vitte az akkor tizenöt éves Lászlót Budapestre. Ő maga a hungarista mozgalomhoz húzott, míg öccse 1931-ben a Kommunisták Magyarországi Pártjának tagja lett. Emiatt többször is összetűztek egymással. Kapcsolatuk annyira elmérgesedett, hogy 1935-ben meg is szakították azt, egészen 1945-ig. Közben Endre belépett a Nyilaskeresztes Pártba. Szálasi Ferenc hűséggyűrűjét is elnyerte. Az 1944.

október 16-án bekövetkezett nyilas hatalomátvétel után készletgazdálkodási kormánybiztos lett.

Parancsára a nyilasok letartóztatták az öccsét, hogy ne tudjon tevékenyen részt venni az ellenállásban. Ezzel megmentette őt a kivégzéstől. Amikor Sopronkőhidán a Nemzeti Számonkérő Szék elé állították Lászlót, akkor megjelent Endre, teljes nyilas díszegyenruhában, és kimentette a testvérét. Ezt viszonzta később László, aki 1945 után elérte azt, hogy bátyját ne állítsák népbíróság elé. Endre 1947-ben szabadon elhagyhatta az országot. Németországban halt meg 1960-ban.

Rajk László 1945 után több magas tisztséget is betöltve előbb bel- majd külügyminiszter lett. 1949. május 30-án letartóztatták. A brutális fizikai bántalmazások és pszichológiai ráhatások után szinte mindent bevallott. Perét a háttérből mindvégig Rákosi Mátyás irányította, Péter Gábor altábornagy, az ÁVO teljhatalmú főnökén keresztül. A Jankó Péter vezette népbírósági tanács 1949. szeptember 24-én mondta ki Rajkra, Szőnyi Tiborra és Szalai Andrássra a halálos ítéletet. Ezen a napon végezték ki Pálffy György altábornagyot, a Katonapolitikai Osztály vezetőjét, Korondi Béla ezredest és még két társukat. A kivégzést Pálffy egykori barátja, Révay Kálmán vezérőrnagy vezényelte, akit 1950. augusztus 19-én ugyanitt, a Margit körúti Katonai Törvényszék és Börtön udvarán végeztek ki a tábornokok pere után, másik 6 társával együtt. (A magyar történelem egyik legsötétebb korszaka.) Rajkot, Szőnyit és Szalait 1949. október 16-án végezték ki.

(34.) Testvérpárok IV.

A Sík testvérek sorsa is érdekesen alakult. A szülők a zsidó vallásból katolikus hitre tértek. Sándor 1903-ban a piarista rendbe lépett. Később piarista tanár lett, költő, műfordító, egyházi író, irodalomtörténész, cserkészvezető, a Magyar Tudomá-

nyos Akadémia levelező tagja (1946–1949), Kossuth-díjas (1948), a XX. század jelentős magyar lírikusa. 1943. május 2-án ő keresztelte római katolikussá Radnóti Miklóst. 1949-ben kizárták az MTA-ból. Nem csatlakozott sem az Állami Egyházi Hivatalhoz, sem az Opus Pacishoz, a papi békemozgalomhoz. Akadémiai tagságát nem állították vissza.

Sándor öccse Endre, külügyminiszter, történész, jogász, Afrika-kutató. Érettségi után novícius lett Vácott. Ám hamar kilépett, majd jogi diplomát szerzett. Az I. világháború idején, 1915-ben orosz hadifogságba esett. 1920-ban belépett a szovjet kommunista párt (OK(b)P) magyar csoportjába. Később a Moszkvai Állami Egyetem oktatója lett. A II. világháború alatt a moszkvai Kossuth Rádió munkatársa volt. 1945-ben tért haza. A külügyi vonalon végigjárta a ranglétrát, egészen a miniszterségig. Az MSZMP Központi Bizottságának tagja, az Országos Béketanács elnöke, A Béke Világtanács tagja, a Társadalmi Szemle egyik szerkesztője.

Emlékeit több kötetben tette közzé. A *Vihar a levelet...* című könyve (1970, Zrínyi Kiadó) némiképpen feltárta a sztálini diktatúra borzalmait, a moszkvai magyar emigráción belüli ellentéteket az 1930-as években. A könyvet a kiadás másnapján minden könyvesboltból visszavonták. (Nekem sikerült még akkor elolvasnom.)

A két testvér egymás között mindvégig fönntartotta a kapcsolatot.

(35.) Gerhard Schmidhuber

A német vezérőrnagy a már gyűrűbe zárt Budapest ostromakor, 1945. január 15-én olyan cselekedetet vitt véghez, ami egyedülálló volt az egész világon.

Tudomására jutott, hogy a nyilasok és az SS katonák nagyszabású pogromot szerveznek a gettó ellen, ahol mintegy 70 000 zsidót zsúfoltak össze. Végső leszámolást akartak, mielőtt odaérnek a szovjet csapatok.

A tábornok a saját katonáit kivezényelte a gettóhoz. Ettől kezdve ők adták az őrséget január 18-ig. Tettével megmentette a budapesti zsidóság maradékát. Korabeli szemtanúk több más emberséges tetteire is emlékeznek. Nem engedte meg 30 magyar katonaszökevény kivégzését, sőt szabadon engedte őket. Többször figyelmeztette a magyar hatóságokat a gödöllői királyi kastély kincseinek biztonságba helyezésére, majd látva azok közönyösséget, maga cselekedett.

Schmidhuber farkasvakságban szenvedett: sötétedés után nem látott semmit. Egy fiatal zsidó orvosnő kezelte, akivel egymásba szerettek. Később elsodródtak egymástól.

1945. január 18-ra a németek Budára szorultak. Hitler kitartási parancsa ellenére 1945. február 11-én kitörést kíséreltek meg. A budai várban mintegy 28 000 német és 33 000 magyar katonát zártak körül a szovjet csapatok. A kitörésben mintegy 40 000 katona vett részt. Még 1000 ember sem tudott a szovjet gyűrűn kívülre kerülni. A többiek mind meghaltak vagy fogásba estek. Február 11-ét a hősi halottak emlékére a Becsület napjává nyilvánították.

Schmidhuber tábornok a farkasvaksága miatt teljesen esélytelenül csatlakozott a kitörő csapatokhoz. A Retek utcában érte a halálos lövés. Holttestét bedobták egy tankcsapda árkába.

Fölmerül a kérdés, hogy a budapesti gettóban fogva tartott 70 000 zsidó megmentése és a többi igazolt nemes cselekedete után nem érdemelne meg egy Világ Igaza kitüntetés, vagy a Retek utca átnevezését az ő nevére, vagy akár csak egy emléktáblát?

(36.) Apám és a B-lista

Apámat, dr. Hernádi Mihály orvost a Népjóléti Minisztérium közegészségügyi főfelügyelőjét 1949. július 29-én rendelkezési állományba helyezte Ratkó Anna miniszter. Ez volt a hírhedt B-lista, ami tulajdonképpen az állásból elbocsátást jelentette, ám három hónapon belüli kötelező elhelyezkedéssel, mert azon túl hatósági eljárás alá vonták az illetőt. Fellebbezésnek helye nincs. Országos méretű volt, megnyomorítva családok tízezreit. Társadalmi életünk minden ágára kiterjedt. Ettől kezdve tobzódott a tudatlanság, és a támasztott követelmények közül a szakértelmet a párthűség váltotta föl. Így került apám 1949. október 23-án Cseténybe, körzeti orvosnak. Egyidejűleg Dudar bányaorvosa is volt. Öt bakonyi helység (Csetény, Szápár, Jásd, Csősz és Tés) tartozott hozzá és a dudari bánya. Cseténytől a legmesszebb Tés van: 15 kilométer. Heti két körjárat napján sokszor vele tartottam. Ment a betegekhez gyalog, kerékpárral, sílécce, hintón és lovas szánkón, később motor-kerékpáron, a Škodájával, majd egy Trabanttal. Ment, ha hívták, akár nappal, akár éjjel, tűző napon, zuhogó esőben, téli hóviharban. Áldozatos munkáját az 1967. június 12-én bekövetkezett haláláig folytatta. Az emberek a mai napig is nagy szeretettel emlékeznek rá.

(37.) Az Anglia

Nevelőfalum – Csetény – a Bakonyban, Zircről 13 kilométerre található a Zirc–Budapest országút mentén. Valamikor a Holtscher uradalomhoz tartozott. Utolsó tulajdonosa Holtscher Károly, országgyűlési képviselő és földbirtokos. A majorságban lévő kastély köré egy 16 holdas angolparkot telepítettek a XX. század elején. A csetényiek nyelvi leleménye, hogy az angolpark kifejezést Angliára keresztelték.

A kastély előtti viszonylag kisebb rész sík terület. A bejáratától jobbra építettek egy kis kápolnát. Hosszú évekig ministráltunk itt apámmal (még latinul). Emellett én a harangozói posztot is betöltöttem.

Az Anglia kastély mögötti része dimbes-dombos, helyenként meredekebb lejtőkkel, a biciklis, szánkós, síelős kalandjaink színhelye. A kalandoknak pedig se szeri, se száma. Minden napra több is jutott belőlük, pedig néha még egy is sok lett volna.

A kastély mellett jobboldalt kezdődött a meredekebb rész. Az folytatódott a platánsorral. Ezután következett a salakos tenispálya. Később ebből lett a labdázó, majd a röplabdapálya.

A kastély bal oldalán egy hosszabb út vezetett az Anglia utáni földekre. Még a parkon belül ez az út elágazott, és vitt föl a kilátóig. Szép időben innen jól látszott a cseszneki vár. A kilátótól meredekebben lejtett a terep. Ez lankásabb részben folytatódott a röplabdapályáig, onnan pedig az Anglia széléig. Azon kívül Baloghék háza következett.

A park a XX. század elején élte fénykorát, tudatosan telepített növényzetével. A két világháború között erősödött az arborétum jellege. A fontosabb fákat zománcozott táblák jelölték (latin és magyar nevükkel együtt). Az utakat fehér murvával szórták föl. Lovas hintóval több irányú körutat is lehetett tenni a parkban. Leghíresebb fája egy hatalmas öreg vérbükk volt. Európa legnagyobb vérbükkfája. A futballpálya építése során megsértették a gyökérzetét, így a fa elpusztult.

Nekünk az Anglia volt a gyerekszobánk. Határtalan szabadságával játékonyan hatott még fejlődésünkre is. Itt játszottunk reggeltől estig. Sokszor húszan-harmincan katonáztunk, tizenöt-en-húszan röplabdáztunk. Csak úgy zengett az egész környék.

Ma a parkon ritkábban járnak át az emberek. Játzó gyerekse-
reg sehol, néma csönd mindenütt. Arra már egyre kevesebben
emlékezünk, hogy egykor micsoda élet zajlott az Angliában.

(38.) A csetényi kastély

A falu határában már a csiszolt kőkorból (Kr. e. 3500 és 2500 között) vannak településnyomok. A bronzkori népek is meg-
települtek Kr. e. 1500 és 800 között, majd a rómaiak hagyták a
legtöbb nyomot a faluban és körülötte. Honfoglalás kori sírokat
is föltártak.

Csetényt először 1326-ban említik, mint Csesznek várának
tartozékát. Királyi birtok, előbb a Cseszneky, majd a Garai
családé. Garai Jób halála után a cseszneki várbirtok a Koronára
szállt vissza.

A kastély műemlék jellegű, barokk, többször átépítették. 1747–
1749 között már említik, mint gróf Eszterházy Imre tulajdonát.

A földszintes részhez hozzáépítik a víztornyot, majd a XIX.
században a kiskastély helyén bővítik a lapos tetős emeletes
résszel. Tulajdonosok továbbá: Eszterházy Mihály 1817-től, ifj.
Zitterbarth Mátyás építész 1852–1860. Utána, egészen a
millenniumig több tulajdonos szerepel: báró Bornemissza
Gábor, a Schlésinger család, a bécsi Boschán család, végül
Holitscher Lipót, aki a kastélyhoz toldja az emeletes szárnyat.
Az utolsó tulajdonos Holitscher Károly országgyűlési kép-
viselő és nagybirtokos. Tőle az államosítás során vették el a
kastélyt és a nagybirtokot. Feleségét és lányát kitelepítették az
Alföldre, Debrecen mellé.

A kastélyban kapott helyet a tanácsháza, a posta, a könyvtár, a
gyógyszertár és az épület hátsó traktusán a mozi.

Mi, gyerekek, hacsak tehettük beszöktünk a pincébe, vagy fürdeni föl a víztorony tárolójához, kimásztunk a lapos tetőre, természetesen mindent csináltunk, amit nem szabad. A gyerek már csak ilyen.

(39.) Röplabda Csetényben

Apám hosszútávfutó volt: fő száma a maratoni futás. Kiégészítő sportja, a labdarúgás révén az országos egyetemi és főiskolai bajnokságot nyert csapat tagja, többek között Baróti Lajossal, a későbbi szövetségi kapitánnyal együtt. Mesélte, hogy Szegeden, az orvosi egyetemen sokat röplabdáztak. Időnként csatlakozott hozzájuk Szentgyörgyi Albert, az egyetem rektora, aki a többi magyar kutató közül a mai napig egyedülként a hazai munkásságáért (C-vitamin) kapott Nobel-díjat 1937-ben.

Bár maga a játék amerikai eredetű, magyarországi tömeges elterjedése a II. világháború utánra esett – szovjet közvetítéssel. Apám a csetényi állását 1949. október 23-án foglalta el. A család csak 1952 februárjában tudott odaköltözni, amikor megüresedett a szolgálati lakás.

A kastélyt övező Anglia a háború előtt egy rendszeresen gondozott angolpark volt, hatalmas fákkal (Európa legnagyobb vérbükkfája, tölgyek, platánok, nyárfák), cserjékkel, bokrokkal és füves tisztásokkal. Meredek lejtőin sokat szánkóztunk és síeltünk télen. Baloghék háza felé elsimultak a lankák. Erre a részre építtetett teniszpályát Csetény utolsó földbirtokosa, Holitscher Károly, országgyűlési képviselő. Később a teniszpályából lett a Labdázó, majd abból a röplabdapálya.

Ha az időjárás kegyes volt és megengedte, naponta hatalmas csatákat vívtunk. Lányok, fiúk vegyesen, hatfős csapatokat választottunk alkalmanként. Nekünk, kisebbeknek is komoly

feladat jutott: egy fadarabbal húztuk a poénok striguláit a pálya szélén, vagy a messzire ütött labdát kerestük a bokrok alján.

Ahogy a társaság fogyott, úgy állhattunk be játszani. Igen jó hangulat uralkodott az edzéseken. Sziporkáztak a jobbnál jobb ötletek, ugrattuk egymást a gyengébb megoldások miatt.

Az egész Anglia tőlünk volt hangos. Parázs viták egy-egy labdamenet miatt: kiment-e a labda vagy sem, átlépett egy játékos, vagy a lába még a vonalon maradt, ki ért hozzá a hálóhoz stb. Este újra összeverődtünk a kastély körül, befejeztük a pályán fölmerült vitákat, és ami csak adódott, az égvilágon mindenről beszélgettünk. Igazi barátságok alakultak ki, időnként szerelmek is szövődtek. Az utóbbiakból néhány a házasság révébe ért. Ezek a beszélgetések összekovácsoltak bennünket. Sokszor egymás gondolatát is kitaláltuk, ami jótékonyan visszahatott a játékunkra is.

A fiatalabb korosztály kedvéért írom le, hogy az 1950-es évek elején még nem volt televíziós adás Magyarországon. Így a röplabda sokunknak a legfőbb szórakozási és sportlehetősége volt. A labdarúgócsapat több tagja egyben a röplabdában is jeleskedett.

A hőskorhoz tartozik, amikor lovas kocsival mentünk Súrra játszani. Szápáron és Bakonycsernyén át egész úton Súríg vígán voltunk. Visszafelé, a győzelem után még inkább.

A közös edzéseknek volt néhány hallatlan előnye a lányokra nézve. A fiúk között sokkal jobban hozzászoktak a kemény játékhoz, mint későbbi ellenfeleik. A hálót is a férfiaknak és a nőknek előírt magasság között húztuk ki. Így sokkal könnyebb helyzetben voltak bajnoki mérkőzésen egy tiszta női csapat ellen – női hálomagasság mellett. Kovács Sándor edzősége alatt lassan kialakultak a járási bajnokságban induló csapatok.

Sajnos emlékezetemben nem teljes a névsor. Főleg a tölem fiatalabb korosztályból esnek ki a nevek, hiszen mikorra ők

adták ki a csapat zömét, addigra már huzamos időre elkerültem Csetényből. Egyetemista lettem Budapesten, az ELTE-n. Apám halála után Zircen, a Járási Könyvtárban dolgoztam 1967. július 1-től. Az eredményeket tekintve is hasonló a helyzet, mint a névsornál. Mindkét esetben erős kiegészítésre szorul írásom. Remélem, valaki majd pótolja ezt a hiányosságomat. Egy biztos: amíg volt a zirci járásban férfi bajnokság (12–13 évig), azt mindig megnyertük. Pénz hiányában nem mehettünk a megyei bajnokságba. A lányok megnyerték az első járási bajnokságot. A következő években veretlenül megnyerték a megyei bajnokságot, de az NB II-be már nem mehettek – szintén pénzhiány miatt. Nagyon szépen szerepeltek az országos szpartakiádon. Egyik évben 5. helyezést értek el, 1968-ban bronzérmet nyertek.

A férfi csapatból sokunkat a hivatalos járási bajnokságon kívül éveken keresztül hívtak a bányászbajnokságokra: Kisgyónba, Ajkacsingerre és Balatonfüredre. Még csak 15 éves voltam, mikor kiállítottak a nevemre egy bányászigazolványt, ami szerint földalatti csillás vagyok. (Alig három év kellett hozzá, és másfél évre tényleg bányász lettem.)

A röplabda életem szerves részévé vált. A veszprémi Lovassy László Gimnázium tanulójaként megyei ifjúsági válogatott voltam. Budapesten másfél évig játszottam NB I-ben, 22 évet NB II-ben. Összesen 44 év bajnokságot küzdöttem végig. Szerencsémre egyetlen évadot sem kényszerültem kihagyni, pedig életem során csak a lábaimon 46 komoly sérülést szedtem össze. Már abbahagytam a versenyzést, mikor 1998-ban egy karambolban még megtetéztem a 46-ot 11 töréssel. Hogy a három rákos műtétemet sikerült átvészelnem, abban bizonyára óriási szerepe volt a röplabdának, a lefutott kilométerek ezrei-nek, a nehéz fizikai munkának (csetényi barátaimmal együtt végeztem a legkülönbözőbb paraszti munkákat, dolgoztam kavics- és kőbányában, négy nyáron át voltam culáger a kőművesek mellett, másfél évig bányász, földalatti csillás).

Azóta nagyot fordult a világ. Elcsöndesedett, hétköznapiakon kihalt az Anglia. A futballpálya részsűje idővel eltemette a röplabdapálya egy részét. Sokan közülünk évek, évtizedek óta már a temetőben pihennek. Csak nekünk dobban nagyobb a szívünk – rájuk is szeretettel emlékezve –, ha földidézzük néhanap, hogy milyen is volt egykor, mit is jelentett mindannyiunk számára a röplabda Csetényben.

(40.) Prágai tavasz, 1968

Akkoriban a szovjet és a csehszlovák pártvezető csak magyar slágerek címeivel üzent egymásnak.

Alexander Dubček: – Rejtély, hogyan történt, nem tudom...

Leonyid Iljics Brezsnyev: – Szeretlek akkor is, ha nem akarod!

Alexander Dubček: – A boldogságtól ordítani tudnék!

(41.) Magyar kiskatona levele, 1968

Kedves Édesanyám!

Már több mint egy hete állomásozunk Kassán. Szép az idő. Itt is csinosak a magyar lányok. Még szívesen maradnánk sokáig. Jól érezzük magunkat. Az ezredes elvtárs azt ígérte, hogyha rendszeren viselkedünk, akkor jövőre elvisz minket Kolozsvárra is.

Mindenkit csókolok. Szerető fia: István

(42.) Ha szabad választani

Inkább legyen az orrom borvirágos, mintsem a fogam vízköves.

(43.) Sajnos így igaz

A legrövidebb magyar történelem: az Árpád-háziaktól a szar-háziakig.

(44.) Davaj csaszi!

A II. világháború után jóvátétellel tartoztunk a Szovjetuniónak. Csak a Weiss Manfréd Acél- és Fémművek (1950-től 1956-ig Rákosi Mátyás Vas- és Fémművek) éves termelésének 90%-át a jóvátétel tette ki. Hasonló volt a jóvátételi arány mindenütt. A véletlenül épségben maradt gyáraink hosszú sorát szerelték le, és szállították a Szovjetunióba. Vae victis! – A történelemből tudjuk: Jaj a legyőzötteknek!

A követelések közé hogyan, hogyan se belekeveredett a következő tétel: 200 000 karóra. A ruszkik órák iránti leküzdhetetlen vonzalma egyre közismertebbé vált, ahogy a front haladt előre. Megtörtént esetek tízezrei, anekdoták és viccek hosszú sora kész tényként kezelte ezt a vonzalmat.

Van egy igen érdekes és felettébb tanulságos könyv: *A kiretusált történelem*. Egy-egy fénykép sorsát követi végig, hogyan változott a politikai széljárás szerint. Ahogy Sztálin körül egyre fogytak a cinkosok és tetteestársak, ennek megfelelően fogytak a fényképen az alakok. Mindaddig, amíg Sztálin elvtárs már teljesen egyedül baktatott a Kreml felé.

De az összes fotó közül a legszebb: a Reichstagra sarlókalapácsos vörös zászlót kitűző néhány szovjet katonából kénytelenek voltak kiretusálni épp azt a harcost, aki a zászlót tartó társát támogatta alulról, ugyanis közben karjairól lecsúszott a kabátja ujja, láthatóvá téve a karjára fölcsatolt négy karórát. Így már egyaránt érthető a retusálás, és érthető a davaj csaszi is!

(45.) Álmatlan éjszakák

A Vörös Hadsereg 1944. október 11-én foglalta el Szeged városát. Az egyik fodrászüzletbe bement egy fiatal szovjet őrnagy, és az arcán néhányszor végighúzott kézfejevel jelezte, hogy borotválást kér. A fodrász előzékenyen kínálta a tisztet: üljön a székbe. Amúgy igen vicces kedvében lehetett, mert a szappanozás végén hangosan megkérdezte a konyhában szöszmötölő feleségét:

– No, anyjuk, mit szólnál hozzá, ha átvágnám a torkát?

Mivel nem kapott választ, folytatta a munkát. Amikor befejezte, és levette a kendőt, az őrnagy fölállt, és akcentus nélkül, kifogástalan magyarsággal megszólalt:

– Nagyon köszönöm. Mivel tartozom? – és fizetés után hanyag eleganciával távozott.

A halálra rémült házaspár néhány lidérces, álmatlan éjszakája következett.

(46.) Adalék Trianonhoz

A magyarság legnagyobb nemzeti tragédiája: Trianon, 1920. június 4. Ezt a napot a magyar Országgyűlés 2010-ben a nemzeti összetartozás napjává nyilvánította. Amúgy gyásznapi, mint október 6. és november 4. Több gyásznapiunk van, de mindet csupán felsorolni is sok lenne. Ideje eloszlatni egy tévhitet. Nagy-Magyarország területe Trianon előtt 325 000 km² volt. Ebből elraboltak 232 000 km²-t. Érdekes, hogy erre sokan mondják: az ország 2/3-át elvették. Ez erős túlzás, erősen lefelé kerekítve. A pontos adat 71,38%. Az pedig már messze van a 2/3-tól. Inkább a 3/4-hez közelít. Több községet csatoltak Lengyelországhoz Szepes és Árva vármegyéből. Trianon további kedvezményezett államai: a háborút kirobbantó Ausztria, Cseh-

Szlovákország, Románia, Szerb-Horvát-Szlovén Királyság és Olaszország. A területtrablás után alakult ki az a helyzet, hogy Magyarország lett a földkerekség egyetlen olyan állama, amely minden irányban önmagával határos. Magának a békediktátumnak egyenes következménye lett a II. világháború.

A népesség száma 20 886 487-ről 7 615 117-re esett vissza. Mintegy 3,3 millió magyar rekedt a határon kívülre, kisebbségi létbe. A győztes hatalmak semmibe vették az eredetileg legfontosabb rendezőelvet: a népek önrendelkezési jogát, és csak kevés helyen engedélyezték a népszavazást. Így lett Sopron a leghűségesebb város: Civitas fidelissima. Balassagyarmaton 1919 januárjában verték ki a cseheket. Ezért kapták a legbátrabb város: Civitas fortissima címet.

(47.) Ez is Trianon következménye

Ki mit gondol, vajon az aradi tizenhárom vértanú közül hány-nak és kinek esik Csonka-Magyarország területére szülővárosa vagy szülőfaluja? Mindössze csupán kettő: Török Ignác Gödöllőn, míg Vécsey Károly gróf Pesten született. A többiek születési helye hat másik ország között oszlik meg.

Aulich Lajos: Pozsony, Szlovákia

Damjanich János: Staza, Horvátország

Dessewffy Arisztid: Csákány, Szlovákia

Kiss Ernő: Temesvár, Románia

Knezić Károly: Nagygyordonya, Horvátország

Lahner György: Necpál, Szlovákia

Lázár Vilmos: Nagybecskerek, Szerbia

Leiningen-Westerborg Károly gróf: Ilbenstadt, Németország

Nagysándor József: Nagyvárad, Románia

Pöltenberg Ernő lovag: Bécs, Ausztria

Schweidel József: Zombor, Szerbia

(48.) Vadkan a magyar történelemben I.

Míg Európa más országaiban egyetlen vadkan sem alakított a történelmükön, addig nekünk két ilyen vadkan is jutott. Mindkettő sarkalatos módon avatkozott bele történelmünk további alakulásába.

Szent István király és boldog Gizella királyné házasságában két fiú és három leány született. Az elsőszülött Ottó és a lányok korán meghaltak, egyedül Imre herceg érte meg a felnőtt kort. Születését a kutatók 1007-re teszik. A nyolcéves trónörökös oktatását Gellért püspök vette át. Hét éven keresztül tanította latinra, elvégeztette vele a triviumot és a quadriviumot, korának legmagasabb iskolai fokozatait. A tudományok mellett megismertette őt a vallás és a papi élet rejtelmeivel. Imre herceget tizenöt éves korától atyja nevelte. Tőle tanult államirányítást, hadvezérséget, diplomáciát. Kitűnő vadász volt.

Mikor II. Henrik német-római császár halála után utóda, II. Konrád hadjáratot indított Magyarország ellen, a magyar csapatokat a győri csatában Imre herceg vezette győzelemre.

A bihari Igfon-erdőben, vadászat közben egy földühödött vadkan súlyosan megsebesítette, amibe 1031. szeptember 2-án belehalt. Az épülő fehérvári bazilikában temették el.

Ebben néhány történész politikai szálakat is vélte fölfedezni. Szent Henrik halálával férfiágon kihalt a bajor uralkodócsalád, így nőági leszármazottként a trónutódlásban szóba jöhetett Imre herceg is. Ahogy Imre herceg meghalt, megszűnt az ellenségeskedés Magyarországgal.

Imre herceg halálával azonnal fölmerült a hazai trónutódlás kérdése, ami a Magyar Királyság megalakulása után nem sokkal komoly nehézséget okozott, és súlyosan rányomta bélyegét további történelmünkre.

VII. Gergely pápa I. László király kezdeményezésére István királyt, Imre herceget és Gellért püspököt 1083-ban szentté, Gizellát pedig boldoggá avatta.

(49.) Vadkan a magyar történelemben II.

Gróf Zrínyi Miklós költő és hadvezér Csáktornyan született 1620. május 3-án. (Dédapja gróf Zrínyi Miklós, a szigetvári hős, aki úgy lelte halálát 1566. szeptember 7-én, hogy maradék vitézeivel kiment a török túlerő által ostromlott várból.) Zala és Somogy vármegyék örökös főispánja, horvát bán. Költő, hadvezér, politikus és katonai szakíró. Fő művei a *Szigeti veszedelem*, *Ne bántsd a magyart – Az török áfium ellen való orvosság*, *Tábori kis tracta*.

Legendás nyelvtudását mindenki csodálta: horvát, német, olasz, török és latin nyelven úgy beszélt, mint magyarul.

Az Oszmán Birodalom elleni harcot összefogással, nemzeti párt szervezésével kívánta elérni. 1663-as és 1664-es katonai sikereit a bécsi udvar veszni hagyta, és békét kötött a szultánnal. Ekkor megrendült a Habsburgokkal szembeni bizalma. Mielőtt azonban politikailag is felléphetett volna, 1664. november 18-án a Csáktornya melletti Zrínyifalván vadászat közben egy sebzett vadkan rárontott, és halálra marta.

Későbbi feltételezések szerint halálában nagy szerepe volt Póka Istvánnak, akit a bécsi udvar bérelt föl, hogy meggyilkolja gróf Zrínyi Miklóst. Öccsét, gróf Zrínyi Péter horvát bánt a Wesselényi-összeesküvés résztvevőjét, Zrínyi Ilona édesapját, II. Rákóczi Ferenc vezénylő nagyfejedelem nagyapját Bécsújhelyen végezték ki 1671. április 30-án. Zrínyi Péter fiát, János Antalt is bebörtönözték. Ott halt meg 1703-ban. Ezzel a Zrínyi család kihalt.

(50.) Egy krakkói kirándulás

1968-ban végeztem az ELTE biológia-könyvtár szakán. Ekkor már több mint egy éve dolgoztam a zirci Járási Könyvtárban, és tanítottam a III. Béla Gimnáziumban.

A diploma megszerzése feletti örömömben megleptem magam egy krakkói kirándulással. 1968. augusztus 10-én érkeztem meg. A Főtér (Rynek Glówny) egyik pinceklubjában volt a magyar diákok esti törzshelye. Nappal is sokat üldögéltünk a járda széléig kihúzódó sörözők és eszpresszók egyikében. Augusztus 15-én is itt ünnepeltük meg a születésnapomat az újdonsült magyar és lengyel barátaimmal együtt.

Nagyboldogasszony napját Mária-kultusza miatt a magyar és a lengyel katolikus egyház is nagy ünnepnek tartja. Egyik pillanatról a másikra hatalmas morajlás közepette hívők sokaságával telt meg a Főtér, akik a Mária-székesegyházhoz igyekeztek. Taps és éljenzés kísérte a nyitott Mercedes utasait, akik tölem alig két méterre suhantak el a járda széle mellett. Stefan Wyszyński Varsó érseke és Lengyelország prímása, valamint Karol Wojtyła, Krakkó érseke teljes főpapi díszben misézni indultak a Mária-templomba. Kedvesen, mosolyogva integettek, és áldást osztottak a híveknek. Hosszú pillanatokig meghatottság vett rajtam erőt. Még megszólalni sem tudtam. Hirtelen rendkívül fölemelő születésnap ajándékot kaptam.

(51.) A krakkói kirándulás vége

1968. augusztus 10-én Krakkóba érkezésemkor megismerkedtem János barátommal, aki a Jagelló Egyetem egyik ügyintéző hölgyének udvarolt. Ő szerzett szállást nekünk egy leánykollégiumban. Közösén látogattunk el a wieliczкаи sóbányákhoz, és egy másik napon Auschwitzba.

Augusztus 19-én mindenféleképpen haza kellett jönnöm, mert 20-án már a zirci irodalmi színpad tagjaként fellépésem volt. A diákklubban persze marasztaltak, de nem volt mit tenni, este indulnom kellett.

20-án hajnalban, Komárom környékén meghökkentő kép tárult elénk. Egy csomó szerelvény vitte a tankokat át a magyar-csehszlovák határon.

Ezek voltak (Romániát és Németországot kivéve) a Varsói Szerződés tagállamainak első lépései, amelyek az 1968-as prágai tavasz elfojtásához vezettek.

Később kiderült, hogy a mi vonatunk volt az utolsó, amit átengedtek a határokon. Ezután több mint egy hónapig teljes zárlat következett. Aki kint rekedt, államköltségen, igazolt szabadsággal élt, mint Marci Hevesen. A Kárpátok koszorúját megkerülve, Erdélyen át hozták őket haza.

Szívből sajnáltam, hogy ebben a kalandban a zirci fellépésem miatt nem lehetett részem.

(52.) A csetényi mozi

A csetényi mozi hőskorában mi voltunk a főszereplők. A major egyik elhagyott istállóját szemeltük ki, ami szerintünk nagyszerűen megfelelt a célnak. Az istálló belső oldalán, a bejárattal szemben volt egy vakablak. A vetítés úgy zajlott, hogy egyikünk kintről tükörrel beteerelte a napsugarakat, míg a másikunk újságokból kivágott képeket tett föl a vakablak kintről megvilágított részébe. Minden képhez kitaláltunk valami szöveget. Ebben sosem volt hiány. 10 filléres belépőért szórakoztattuk a nagyrédeműt. (És magunkat is.)

Aztán eljött az igazi mozi ideje is. A vetítés a gépállomáson zajlott. A kombájnokat is befogadó hatalmas pajták egyik hosszanti oldala nyitott volt. Kezds előtt egy órával kezdtük

az átalakítást: a gépállomás dolgozói minden géppel kiálltak a pajtából, mi meg behordtuk a padokat és székeket, fehér lepedőt feszítettünk ki az egyik falon, és az áramellátás biztosítása után máris kezdődhetett a vetítés. Utána az egészet vissza kellett csinálni. Így ment ez tavasztól ősziig. Télen szünet volt. (Akkoriban nem vicceltek a bakonyi telek.)

Hatalmas előrelépést jelentett, amikor a mozit átköltöztették a kastélyba. A régi és az új helyen is állandóan ott nyüzsögtünk a mozi körül. Mindent megtanultunk, ami a vetítéshez kellett. Szívesen segítettünk bármit, annak reményében, hogy a filmeket többször megnézhesük. Utána az Angliában mindegyiket eljátszottuk.

(53.) A szápári mozi

Csetény szomszédos faluja Budapest felé 3 kilométerre Szápár. A Szapáry grófok egykori birtoka. A kastélyból mára talán már romok sem maradtak. Néhány falmaradványt még láttam 7-8 éves koromban.

1958 tavaszán egy közös kiránduláson vett részt a csetényi és a szápári iskola. Ott beszélgettünk arról, hogy Szápárra is el kéne vinni a mozit. Mérlegeltük a lehetőségeket, és kialakítottuk az elérhető megoldást. A hátizsákomba tettem a diavetítőt, egy hosszabbítót, mellé néhány filmet. Kerékpárra pattantam, és a megbeszélt időpontra megérkeztem a szápári iskolába. Meglepődtem azon, hogy milyen sokan összejöttek. Történelmi filmeket hoztam: *Egri csillagok*, *Rákóczi hadnagya*, *Toldi Miklós*, *Lúdas Matyi*. A narrátor szerepe is rám maradt.

Mikor befejeztem a vetítést, azt vettem észre, hogy meglett, idős emberek sírtak a meghatottságtól. Kicsit szégyenlősen törölgették könnyeiket. Kértek, menjek máskor is, mert ez annyira szép volt.

Külön varázsuk lehet a diafilmeknek, mert 40 évvel később az unokáimat nyugóztam le, akik szájtátva nézték és hallgatták a lejátszott történelmi diafilmeket.

(54.) Rendszáma H 8

Még ez is a csetényi mozihoz kötődik. A magunknak rendezett jutalomvetítés keretében (bőven tíz év alatt voltam akkoriban) láttam egy hallatlan izgalmas jugoszláv filmet. Hogy miért lett a film címe „Rendszáma H 8”, azt csak a végén árulom el.

A távolsági autóbuszon egymás mellett ült egy fiatal lány és egy középkorú férfi. Beszélgetéseik során utóbbiról kiderült, hogy menthetetlen rákos beteg. A párbeszédeikből megragadott egyik gondolata, amit az orvosokra mondott: sikereiket égis magasztalják, míg kudarcaikat eltakarja a föld.

A ködben és hózáporban kínlódó sofőrök közül az egyik kilépett a sorból, és a szó szoros értelmében elviharzott. Hogy nagyobb baj ne legyen, egy teherautó összeütközött a távolsági autóbusszal. A vétkes személygépkocsi rendszámából a többiek már csak ennyit láttak: H 8.

(55.) Síelés, szánkózás, csúszkálás

Téli örömeink legnagyobb részét e három dolog tette ki. Igaz, ehhez még hozzájöttek az Ördögárokhoz és a Római fürdőhöz szervezett téli kirándulásaink. Az Ördögárok a dudari, míg a Római fürdő a Gaja-patak mentén, a bakonyánai erdőben van, télen-nyáron nagyszerű kirándulóhelyek.

Hanem a síeléshez síléc is kell. Az meg csak olyan volt, amire a tehetségünk futotta. Deszkából kifaragtuk, ügyelve az orr kiképzésére. A bányából szerzett gumiszalag darabokból egy-egy pántot rászögeztünk a deszka oldalára, aztán indíts! Ez a

kötés minden esésnél biztosan kioldott, soha nem volt bökkenő belőle. Általában azok voltak a legkedvesebb játékaink, amiket saját magunk készítettünk. Szánkóink is nagy változatosságot mutattak. Még lőszer rakasz is volt az instrumentumok között.

Sieltünk és szánkóztunk az Angliában, a falu Fő utcáján. Nagy kalandunk adódott, amikor a református templomtól meredeken siklottunk lefelé, és a féktávolságunkon jóval belül az úton a szokott megállójába begördült a bányászbusz. Egyetlen lehetőségünk maradt: összehúztuk magunkat, és a busz alatt (keresztben az országúton) suhantunk tovább, míg be nem csapódtunk az állatorvosi rezidencia kertjébe, nagy léket vágva a drótkerítésen. Később alig tudtuk eltüntetni a nyomokat.

A mindennapi szánkózásaink közül legtöbbször az Angliában jeleskedtünk. Örömnép volt számunkra, amikor a tanárok (és főleg a tanárnők!) is csatlakoztak hozzánk. Mindannyian versengtünk, hogy ki kit vigyen le. Hozzám Ili néni, az osztályfőnököm, és testnevelő tanárom csatlakozott. A Kilátótól suhantunk lefelé. Ahol a pályánkra merőlegesen volt az út, ott 6–7 métert is repültünk a levegőben. Eközben csak annyit toltam előre a szánkót, hogy én még a végére essek vissza, Ili néni szegény viszont nyakig a hóba. Persze, én sajnáltam legjobban az esetet. (Hogy milyen ártatlan pofákat tudtunk vágni ilyenkor, az már bőven átlépte a művészet határát!)

Mikor apám lovas szánnal ment körjáratra, utána kötöttük a mi szánkóinkat. Csősz pusztánál elköszöntünk, és mint a szélvész, száguldottunk vissza a járdi elágazásig.

A csúszkálás abból állt, hogy a kastély és a kápolna között lefelé induló utat egészen a platánsor végéig addig locsoltuk vízzel, míg egy összefüggő jégpályát kaptunk. Két lábbal beleálltunk a kiképzett vályúba, lábunk közé kaptunk egy nagyobb faágat, arra ráültünk, és máris szélsebesen indult a műélvezet.

Minden téli idényre kaptunk az őszi vásárban egy pár bakancsot, amit tavaszra rendesen el is használtunk. Első dolgunk volt a suszternél patkót veretni rá, a talpára pedig csigaszeget. Amennyi ráfért. Némi bejáratás után a csúszkáláshoz ez lett a legfontosabb eszközünk.

A falu körül több helyen volt kenderáztató. Télen mindegyik befagyott. Nekünk se kellett több. Némi szünetet tartottunk, ha a zsenge jég beszakadt alattunk. Igyekeztünk mihamarabb kikászálódni a derékig érő jeges vízből. Hazaszaladtunk átöltözni, és utána ment minden tovább, mintha mi sem történt volna. A legritkább eset volt, hogy megfáztunk. Viszont az élmények mindenért kárpótoltak bennünket.

Nem csoda, hogy minden zordságuk ellenére annyira vártuk a bakonyi teleket.

(56.) Egy kimaradt versem

2004 Karácsonya előtt jelent meg *Színe és fonákja – avagy majdnem végzetes játék a rákkal* című önéletrajzi könyvem. Ebbe beleírtam saját verseim nagyobbik, fontosabb részét. Szerkesztési hiba folytán azonban egy nekem nagyon kedves vers sajnálatos módon kimaradt. Most itt teszem közkinccsé.

Engesztelés

Tudom, kedves, most nagyon haragszol,
még homlokod is összeráncolod.
Csak megüünk egymás mellett szótlanul,
megfognám kezed; gyorsan elhúzod,
s elkezded nagy vádbeszédedet,
és sorra mondasz érvet érv után.
Édes vagy mikor értem haragszol,
s én megcsókollak az utolsó szó jogán.

(57.) Jellemző

A buta embernek pont az a kereke hiányzik, amelyiknek a többbit kéne hajtania.

(58.) A győztesek

A győztesek soha nem adják föl, és akik föladják, soha nem győznek.

(59.) Ferenc, a szaki

Még embert úgy hegeszteni nem láttam, mint ahogy azt Ferenc, a szaki csinálta. Ízig-vérig pesti vagány volt. Minden egyes munkája mesterdarab volt. Élmény volt nézni, ahogy dolgozott. D. Dr. Nagy Barna, apósom és én is sokszor fordultunk hozzá segítségért. Olyankor mindig mondogatta apósomnak:

– Hej, professzor úr, de sokat kell lopni ahhoz a becsületes embernek, hogy tisztességesen megéljen! Pedig tessék elhinni, ami nincs betonba öntve, én azt viszem.

Egy régebbi munkahelyén, ahol többnyire titkos katonai holmikat gyártottak, polgári portéka csak álcázásként fordult elő, az ő brigádjából került ki a vállalat vezérigazgatója. Az új seprő jól seper elve alapján mindjárt az első termelési értekezleten kikelt magából, és mindenkit lehordott, fenyegetett, hogy vegyék tudomásul, innen, a gyárból mostantól egy alátétet sem fog kivinni senki, azt ő személy szerint garantálja, stb., stb.

Feri szaki viszont a „ha te is úgy, mi is úgy” elve alapján összebeszért a többiekkel. Mindent beszereztek, ami az akcióhoz kellett. Másnap reggel azzal kezdték, hogy az egyik fehérlőpenyesnek öltözött beavatott, kezében egy tengeralattjáró periszkópjával megállt a gyár udvarán. Egy másik fehérlő-

penyes megelőzte őt a teodolitjával, beolvasott néhány műszaki paramétert a mellette álló fehérköpenyesnek, aki buzgón írta az adatokat egy füzetbe. Új állás következett.

A periszkópos jó darabot ment a gyár kijárata felé, a teodolitos mért, diktált, elküldte a portást az útból, előzött, újra mért. Így szépen kiaraszoltak a gyárból. Kint teherautóra rakták a kellékeket, és irány a nagyfőnök villája a budai káderdűlőben.

A ház előtt ástak egy nagy gödröt. Annak az aljára nagyteljesítményű akkumulátorokat raktak. Utána függőlegesen beállították a periszkópot, tetejére egy piros lámpát, ami elé beépítettek egy villogót. Az egészet élesítették, a gödröt betemették, majd távoztak. Már a vezérigazgató is látta hazafelé, hogy nincs minden rendben. Mi a fenének villog a piros lámpa a háza előtt egy tengeralattjáró periszkópjának tetején? Már várták a rendőrök. Csak nehezen tudta kimosni magát. A brigád meg jót röhögött a vezérigazgató kemény ígéretén, ami az ominózus alátétet illette.

(60.) Mikor lesz...?

- Mikor lesz kommunizmus Magyarországon?
- Amikor a rendőrök érettségi találkozója elmarad a zsidó bányászok sztrájkja miatt.

(61.) Kellér Dezső

A híres humorista és konferanszié 1985 táján Vitray Tamás vendége volt a televízió *Ötszemközt* című műsorában. A beszélgetés vége felé Vitray finoman megkérdezte, hogy ugyan, még mit vár az élettől. Kellér válasza kesernyésre sikeredett:

– Már mondogattam is a feleségemnek, hogy tudod, anyukám, mire megöregszünk, akkorát fordul velünk a világ, hogy nem is lesz kedvünk élni benne.

(62.) Ha nem lett volna...

Egy kedves rokonomat meglátogatta Kalocsáról egy újságíró barátja. Hosszan eltűnődött a könyvespolcok előtt, ahol az újabb könyvek számára már csak szűkösen volt hely. Majd levonta a következtetést:

– Ha nem lett volna a II. világháború, alig lenne könyvetek.

(63.) Öngól

– Honnan van ez a gyönyörű nyaklánc, drágám?

– A kocsid hátsó ülésén találtam, édesem!

(64.) Szürkehályog

Volt az Alföldön egy juhász. Ernő bácsinak hívták. Volt neki egy szép bicskája. Amolyan univerzális darab volt, mert a legtöbb dolgot azzal oldotta meg. Jókat szalonnázott vele, pucolta a hagymát, a krumplit az ebédhez, máskor fát faragott, vagy körmölte a juhokat. Mikor mi adódott.

Sok szegény embernek segített, akik szürkehályog miatt fordultak hozzá. Ernő bácsi komótosan kinyitotta a bicskáját, gondosan megtörölte a pengéjét a tenyere szélén (ez nagyon fontos volt: tisztítás és fertőtlenítés is egyben), majd következett a műtét. Az is sallangmentes volt. Az öreg körbevágta a szürkehályogot, egy ponton alányúlt a hályognak a bicskájával, és a penge és a hüvelykujja közé szorított fölösleges részt

lehámozta a szemgolyóról. Na, ennél egyszerűbben tényleg nem lehet. Csak jónak kellett ennek lennie, hiszen a juhoknál is bevált.

A páciensek egyre hosszabb sora hálálkodott az öregnek. Már egész jól beindult Ernő bácsi praxisa, mert gyógyító hatalmának hamar híre ment messze földre. De ahogy nőtt a hívők tábora, úgy gyarapodtak az ellenzők is. Azt találták ki, hogy Ernő bácsinak megmutatnak egy olyan szürkehályog-műtétet, amilyen protokollt ők alkalmaznak a szemészeti klinikán.

Ernő bácsi egyre sápadtabban nézte az előkészületektől a befejezésig a teljes bemutatót. Kiverte a veríték, a keze remgett, és ebbéli pályafutása egy szempillantás alatt véget ért.

(65.) Hogyan romlott el a világ?

Valahol, valamikor kilazult egy kis csavar, és senki sem törődött vele.

(66.) Zokszó

Sokat panaszkodtam, hogy nincs cipőm, mindaddig, amíg nem találkoztam olyannal, akinek nincs lába.

(67.) Mit csinálsz kis nyuszi?

Nyuszika ült a fűben, reszelte a körmeit. Arra járt a róka.

– Mit csinálsz, kis nyuszi?

– Reszelem a körmeimet, és ha jön az oroszlán, széttépem.

Arra járt a farkas.

– Mit csinálsz, kis nyuszi?

– Reszelem a körmeimet, és ha jön az oroszlán, széttépem.

Arra járt a medve.

– Mit csinálsz, kis nyuszi?

– Reszelem a körmeimet, és ha jön az oroszlán, széttépem.

Jött az oroszlán, barátságosan rácsapott a nyuszika vállára.

– Mit csinálsz, kis nyuszi?

Nyuszika röpiült vagy öt métert. Onnan szólt vissza:

– Á, semmit, oroszlánkám, semmit. Reszelem itt a körmeimet és közben össze-vissza beszélek mindenféle hülyeséget.

(68.) Ünnepeles fogadalom

– Hé, hé, álljon meg a menet! Hát mit képzelnék ezek? Kivel szemben durváskodnak? És ennyien vannak? Egy ellen? Még csak három hónap múlva leszek egy éves. Nem sok esélyem van ahhoz, hogy békén maradhassak ezen a jó kis helyen, ahol kellemes meleg van, enni- és innivalót kapok egy zsinóron keresztül, és teljes védelmet élvezek minden rossz dologgal szemben. Úgy indultam, hogy kilenc hónapja vagy 200 millió vetélytársamat legyőztem egy nagy versenyfutásban, azért az sem semmi! Most meg a burkomat körülvevő izomzat görcsös összehúzóódásai lassan, de biztosan tolnak, taszítanak, löknek egy új világ felé. Én meg persze foggal-körömmel kapaszkodom piszkosul, hogy megtarthassam eddigi pozícióm az eddigi kis világomban. (Persze, itt adódik némi túlzás, mert fogam még nincs. De a ragaszkodás stimmel.)

Ne tolják a fenekemet olyan erősen, mert akkor nem tudok megkapaszkodni. No, csak érjek ki a csövön, majd megnézem magamnak az illetőt! Az előbb csövet mondtam? Valóban cső, és nem csatorna. De ez most mellékes. Túl kell jutnom rajta.

Még bölcselkednék egy sort, de valaki elkapja a nyakamat. Majd ezt az embert is jól megjegyzem magamnak! (Milyen érdekes, hogy még meg sem születik az ember, osztán mennyi haragost összeszed ilyen rövidke idő alatt.) Mondanám nekik, hogy takarodjanak innen, ez az én felségterületem, csak hogy még beszélni sem tudok. (Na, csak azt várják meg!) Ökölbe szorított kézzel támadnék, mikor valaki egy hatalmasat csapott kis piros fenekemre! Hát ezért volt a kilenc hónapos békés készülődés? Ezért? Itt meg fejfelé lóbálnak, meg ütögetnek? Na, várjanak csak! Be kell látnom, hogy ilyen galád túlerővel nem bírok el egyedül. Hangos sírással megadom magam. Ami csak a tüdőmből kifér.

Most megfürdetnek. Minek? Erre a koszos világra? Mindazonáltal a langyos víz nagyon jólesik elcsigázott, meggyötört testemnek. Humorosnak szánt viccelődés következik, hogy miért is vagyok két dekával több. (Ennek a jelentőségével csak később leszek tisztában, de attól kezdve nagyon, és mindörökké!)

Fürdés után puha, meleg, ringató domborulatokra tesznek. Végre valaki magához szorít, becézget, puszil össze-vissza, míg örömkönnnyeket morzsolgat a szeme sarkában. Ettől kezdve szent a béke vele és a többiekkel szemben is. (Azért a seggpacsit, majd ha felnövök, nemének másik képviselője többször is visszakapja tőlem.)

Rózsaszín bimbót nyomnak a számhoz. Ösztönösen megiszívom. Az anyatej folyik le a torkomon, a nyelőcsövemen át a gyomromba. Mennyei érzés árad szét bennem.

Ekkor tettem meg életem első és legfontosabb fogadalmát: a játék kedvéért ide és környékére mielőbb, és ha lehet, minél gyakrabban visszatérek majd.

(69.) Vitam et sanguinem...

Életünket és vérünket! – E szavakkal kiáltottak föl a pozsonyi diétára 1741. szeptember 11-re összehívott tekintetes karok és rendek, amikor az osztrák örökösödési háború megindítása előtt Mária Terézia segítséget kért a magyaroktól.

1741 októberében elhunyt III. Károly. Halála után szinte azonnal megindult az 1748-ig tartó örökösödési háború, amely ugyan Szilézia elvesztéséhez vezetett, de a magyarok segítségével megmaradhatott a Habsburg Birodalom.

Azonban van ennek a mondásnak egy bővebb változata is, ami így szól:

Vitam et sanguinem, sed avenam non. Vagyis: Életünket és vérünket, de zabot nem.

(70.) Halottakról jól, vagy semmit

Ha már a latin mondásoknál tartunk, szót kell ejtenünk a címről is. Az eredeti így hangzik: *De mortuis nihil nisi bene*. Tehát az egyik olvasat valóban az, ami a címben található. Van azonban a *bene* szónak egy másik jelentése is: *igaz*. Ha ezt figyelembe vesszük, úgy a magyar fordítás jelentése már ugyancsak eltér: halottakról csak az igazat. – Óriási különbség.

(71.) II. Rákóczi Ferenc jelmondata

A kommunista diktatúra aljas hazugsága volt (egy a milliók közül), hogy a magyar történelem egyik legnagyobb és legtisztább alakjának jelmondatát is képes volt elhazudni. Nézzük az eredetit!

Cum Deo pro patria et libertate. – Istennel a hazáért és a szabadságért.

Az elvtársak arra gondoltak, hogy ebből a jónépnek elég csak annyit megtanulnia, hogy: *A hazáért és a szabadságért*. Nem jöttek rá, hogy Rákóczit Istentől még nekik sem áll hatalmukban egymástól elszakítani, bármennyire is szerették volna.

(72.) A magyar Himnusz

Kölcsey Ferenc a Himnusz írását Szatmárcsekén 1823. január 22-én fejezte be. Ez a nap ezért lett a Magyar Kultúra Napja.

Vörösmarty Mihály Szózatának sikeres megzenésítése Egressy Béni által 1843-ban arra ösztönözte Bartay Andrást, a pesti Nemzeti Színház igazgatóját, hogy „...Kölcsey Ferencz koszorús költőnk Hymnusára ének és zenekarra téve” pályázatot hirdetett, amit Erkel Ferenc nyert el 1844-ben.

1945 után a kommunista hatalom amit csak lehetett, átszabott szovjet mintára. Többek között a himnusz is felettébb csípte a szemüket. Azt tervezték, hogy Illyés Gyulával íratnak egy új szöveget, azt Kodály Zoltán megzenésíti. Ám mindketten visszautasították a kérést. Kodály röviden azt felelte Révai József, a kommunista párt fő ideológusa fölkérésére: Minek? Jó a régi.

Rákosiék azzal vágta vissza, hogy letiltották a szöveget, így 1956-ig a magyar himnusból csak a zenéje hangozhatott el.

(73.) Éljen április 4-e!

Persze, éljen, éljen, ugyanúgy, mint az év többi napja is. De nézzük meg, mi történt 1945. április 4-én. Tulajdonképpen semmi nevezetes, ugyanaz, mint 3-án vagy 5-én. Ádáz csaták dúltak a Dunántúlon, a front többször hullámozott ide-oda.

Ám Malinovszkij marsall, a 2. Ukrán Front, és Tolbuhin marsall a 3. Ukrán Front parancsnoka tartva Sztálin haragjától, sietve jelentették, hogy április 4-én kiűzték a német csapatokat Magyarország területéről. Ez szemenszedett hazugság volt.

Maga a tény csak április 13-án következett be. Ettől kezdve évtizedekig ünnepeltük a nagy semmit. Pontosabban igazodtunk a két marsall hazugságához.

A Budai Vár belső udvarai közötti kapuk egyikén idilli vadász-jelenet bronz domborműve látható. Malinovszkij marsallnak nagyon megtetszettek a vadászkutyák, így azokat hazavitette szuvenír gyanánt. Civil magyarok százezrei köszönhetik neki a malenkij robotot.

(74.) A kommunizmus hét csodája

Mindenkinek volt munkája.

Bár mindenkinek volt munkája, senki nem csinált semmit.

Bár senki nem csinált semmit, a terv 100% fölött teljesült.

Bár a terv 100% fölött teljesült, mégsem lehetett semmit kapni.

Bár nem lehetett semmit kapni, mindenkinek megvolt mindene.

Bár mindenkinek megvolt mindene, mégis mindenki lopott.

Bár mindenki lopott, mégsem hiányzott soha semmi.

(75.) Rettenetes Iván

432 évvel ezelőtt, 1584. március 18-án halt meg a leghíresebb és egyben a leghírhedtebb orosz cár, IV. Iván. 1530. augusztus 25-én született. Szadista hajlama már kiskorában kiütközött. Élvezettel kínzott halálra kiskutyákat és kismacskákat, majd

kamaszkorára embereket is. Paranoid személyisége szokatlan méretű vérengzésekre vezette. Ezért kapta meg a *Groznij, a rettenetes* (téves [vagy nagyon is szándékos] fordításban a *rettegett*) jelzőt.

Kegyetlenségére jellemző, hogy elvakult haragjában saját fiát is agyonütötte fémmel díszített botjával.

(76.) Más szakma

A kiképzésen eljött az első ejtőernyős ugrás ideje. Még az utolsó pillanatig is azt magyarázzák az újoncnak, hogy milyen sorrendben kell meghúzni a különböző zsinórokat, ha nem nyílna ki elsőre az ernyő.

Újonc kiugrik a repülőgépből, szabályosan számol nyolcig, húzza a megfelelő zsinórt, de a hátára erősített ernyő nem nyílik. Egyre idegesebben ráncigálja a másik zsinórt is, de a hasi ernyő sem nyílik. Vészesen közeledik a föld, mikor hirtelen meglát egy embert a közelben. Átszól neki:

- Mondja jóember, nem tudja, hogyan kell kinyitni az ernyőt?
- Nem, mert én csak egy egyszerű lőszergyári munkás vagyok.

(77.) Felvételi vizsga

Felvételi vizsgát tesz egy protekciós történelemből.

- Mikor tört ki a II. világháború?
- 1939. szeptember 1-jén.
- Mennyi embervesztesége volt a Szovjetuniónak?
- 20 millió halott.
- Köszönöm, fölvtettük.

Vizsgáljuk egy olyan diák, akit nem akarnak fölvenni.

- Mikor tört ki a II. világháború?
- 1939. szeptember 1-jén.
- Mennyi embervesztesége volt a Szovjetuniónak?
- 20 millió halott.
- Köszönöm. Név szerint?

(78.) A westerplattei csoda

A címbe csatát kellett volna írnom, mert az volt, én mégis csodát írtam, mert ez bizony csoda volt a javából. Danzig (ma: Gdańsk) kikötőváros mellett, annak közvetlen közelében húzódik a Westerplatte félsziget. 1939 augusztusában a közelben horgonyzott le a német Schleswig-Holstein csatahajó, kommandósokkal a fedélzetén.

A II. világháború első csatája 7 napig tartott. A 209 hős védőt (182 katona és 27 tartalékos) hatalmas túlerővel támadták a tengerről, a levegőből és a szárazföldről is. A német erők: 1500 fős SS-Heimwehr rohamosztag, 225 tengerészgyalogos, összesen mintegy 3400 katona. A szárazföldi támadókat segítette a csatahajó és két torpedónaszád, a levegőből 60 stuka. A védőket Henryk Sucharski őrnagy és helyettese, Franciszek Dąbrowski százados vezette.

Hitler örjöngött, hogy ilyen sokáig elhúzódott a csata. Mikor a 7. napon a védők megadták magukat, és fősorakoztak a fehér zászló alatt, a németek nem akartak hinni a szemüknek. Egyre csak a többi védőt keresték. Mikor kiderült, hogy ennyi a tényleges létszám, a német parancsnok visszaadta Sucharski őrnagy tiszti szablyáját, ezzel is elismerve a védők hősi tetteit. (Ahogy a világháború eszkalálódott, egyre kevesebbszer lehetett ilyen udvarias gesztusra találni.)

(79.) vitéz Hefty Frigyes

Szintén az I. világháborús ászpilóták közé tartozott. Az olasz fronton harcolt sikeresen. Elnyerte az Arany, a Nagyezüst és a Kisezüst Vitézségi Érmét. Két másik pilóta társával létrehozták az Arany Triót. 1918 nyarán az égő gépéből kiugrott, és sikeresen földet ért ernyőjével. (Valószínűleg elsőként a repüléstörténetben.)

A háború végén kötelékben repültek haza. Újra szolgálatba álltak a tanácsköztársaság idején, amikor a cseh és román csapatok ellen vették föl a harcot.

Valami nézeteltérés adódott közte és Szamuely Tibor, a kommün terrorszervezetének irányítója között, aki Heftyt berendelte a Parlamentbe. Ott magából kikelve hadonászott és ordítozott, majd az asztalról fölkapott egy pálcát, és kettétörve azt jelezte, hogy meghozta a halálos ítéletet. Erre harsány nevetés volt a válasz. Még a keretlegények ereiben is megfagyott a vér. Ilyen sem fordult még elő, hogy valaki Szamuely képébe nevesse.

– Ide figyeljen, jóember. Maga akar engem kivégeztetni? Vegye tudomásul, hogy megbeszéltem az enyéimmal: ha fél órán belül nem leszek közöttük, fölszállnak, és ezt az egész kócerájt magával együtt a földdel teszik egyenlővé.

Ezután vitéz Hefty Frigyes megfordult, és az álmélkodó, bőrkabátos Lenin-fiúk sorfala között kísértált az épületből.

A II. világháborúban a vadászpilóták főfelügyelője lett. A háború után Amerikában telepedett le. 1965-ben halt meg.

(80.) A vörös báró

Manfred von Richthofen 80 légi győzelmével az egész I. világháború leghíresebb vadászpilótája volt, minden harcoló felet is

együttvéve. Öccse, Lothar, 40 légi győzelemmel az ötödik legjobb német ász. Manfred a róla elnevezett repülőszázad parancsnoka volt. A pirosra festett háromfedelű Fokker gépe után nevezték el vörös bárónak. 1918. április 21-én légi harc közben halálos lövést kapott, és lezuhant. Olyan tisztelet övezte mindenütt, hogy az angolok katonai pompával temették el.

A Richthofen század parancsnokságát a 22 légi győzelemmel rendelkező Hermann Göring százados vette át.

(81.) Hacsak így nem

A pap a szentmisén prédikált a híveknek a felebaráti szeretetről.

– Kedves Testvérek! Bizonyára mindenkinek akad néhány haragosa...

Látta ám, hogy egy nagyon idős hölgy a második sorban csak csendben csóválja a fejét. Nem, neki nincs. Mire a pap élénken érdeklődött, ez hogyan lehetséges.

– Túléltem a rohadékokat.

(82.) Érdekes kezdetű prédikáció

Kedves Testvérek! Mindnyájan meghaltok, talán még én is...

(83.) Hivatás és hobbi

Egy Fradi–MTK rangadó éppen a vasárnapi szentmise idejére esett. Sokat töprengett a pap, hogyan oldja meg a két időpont egybeeséséből eredő nehézséget. Végül a zsebrádióját összekötötte egy fülhallgatóval, s miközben misézett, hallgatta a

mérkőzést. A prédikáció veretes mondatai közben egyszer csak magából kikelve fölordított:

– Tizenegyes!

(84.) A kántor bossúja

Tarokkozás közben a patikus állandóan cukkolta a kántort, hogy elfogja a XXI-ét, elnyeri minden pénzét. A kántor bossút forralt. A következő temetési menetet kis kerülővel odavezette a gyógyszertár elé, majd teljes hangerővel rázendített a *Halál ellen nincs orvosság* kezdetű énekre.

(85.) Mekkora nőtt a búza?

A kommunista diktatúra Rákosi Mátyás idején hágott tetőfokára. Ekkor nyomatták teljes gőzzel a kommunista propagandát is. *A jobbtól nem szégyen tanulni* elve alapján szorgalmasan elemezték legnagyobb náci példaképük, Joseph Göbbels dr. mesterfogásait. A propagandaminisztertől volt is mit tanulniuk.

Egyszer Rákosi elvtárs vidékről tért haza. A hosszú út közben elkapta a kisdolog. Leállította a konvojt, és nyomás be jobbra, a búzába. Később az udvari fotósa is utána ment. Akkor készült róla a híres kép, ahogy atyailag nézi a szépen növekvő, melléig érő búzakaralásokat.

Ebben az volt a szemfényvesztés, hogy nem a kalászkok nőttek nagyra, hanem Rákosi elvtárs volt ilyen alacsony.

(86.) Lenin bácsi jó bácsi

Erre legfőbb bizonyíték az, hogy visszadobta a focizó gyerekek labdáját, holott közük is lövethetett volna.

(87.) Lenin elvtárs látogatása

A cári titkosszolgálatokat az Ohrana foglalta magába. 1917-től a szovjet titkosszolgálatok következtek. Ugyanazzal a céllal, de más és más elnevezéssel. 1917: Cseka; 1922: GPU; 1923: OGPU; 1934 NKVD; 1941: NKGB; 1946: MGB; 1953: MVD; 1954: KGB. Egy szép napon Felix Dzerzsinszkij meghívta Lenin elvtársat a Csekára, hogy bemutatót tartson a válogatott kínzásokról és a különböző kivégzési módszerekről. Hanem ezt már Lenin se bírta sokáig, lazán összecsuklott. Miután fölmosták, úgy nyilatkozott, hogy Dzerzsinszkij elvtárs most van a legjobb helyen, tökéletesen ellátja feladatát. Innen nem szabad elmozdítani.

A sors fintora, hogy 1926. július 20-án a hivatalos verzió szerint szívszélhűdésben halt meg, más források merényletet említene. Megtámadták és fölkoncolták.

(88.) Nem nyugdíjas állás

Dzerzsinszkij helyettese, majd utódja, Menzsinszkij az 1938-as tisztogatások egyik szervezője, később áldozata lett, megmérgezték. Ebben benne volt utóda, Jagoda is. A nagy tisztogatások szervezőjét is utolérte végezete, mert őt meg helyettese és utóda, Jezsov, a 154 cm-es kertitörpe saját kezűleg végezte ki 1938-ban. Aztán Jezsov is kegyvesztett lett, őt Berija végezte ki, Beriját meg Sztálin halála (1953. március 5.) után Hruscsovék, 1953. december 23-án. Ebből is látszik, hogy a terrort fönntartó állami szervek vezetőinek sem volt nyugdíjas állása.

(89.) Holodomor Ukrajnában

Hanem, ami Ukrajnában zajlott le az 1930-as évek első felében, az minden képzeletet fölülmúlt. A világ egyik legnagyobb

éléskamrájában fölütötte a fejét a holodomor, a tömeges éhhalál. Még kannibalizmust is regisztráltak több helyen.

Az első szovjet ötéves terv (1928–1933) közepe táján Sztálin elvtársék elhatározták, hogy Ukrajnát iparosítják, és mezőgazdaságát gépesítik. A népet kolhozokba és szovhozokba kényszerítették, a módosabb paraszti rétegek (szóhasználatukban kulákok) mellett mindenkit kiirtottak, aki ellenszegült. Még a vetnivaló gabonát is besöpörték maguknak. Míg azt nagy haszon mellett exportálták, addig a holodomor áldozatainak száma 7 és 10 millió között volt. Ebből 3 millió gyermek. Iszonyat.

(90.) A halálbüntetés alsó korhatára

Az egész Szovjetunió belüli nagy nyomor uralkodott. Többek között tízezzel garázdálkodtak, raboltak a gyermekbandák is. Ekkor szállították le a halálbüntetés kiszabhatóságának alsó határát 12 évre. Mindezt a kommunizmus győzelmének nagyobb dicsőségére.

(91.) Makarenkó

A magyarországi szovjetizálás során mindent másoltunk a nagy testvérről. Ennek könnyed kifigurázására terjedt el a mondás: példaképünk a nagy szovjet elefánt.

Csupán az volt a bökkenő, hogy amit ránk erőltettek, az sehogyan se passzolt a meglévőhöz. Amit addig nálunk a pedagógia terén alkalmaztak évszázadokon át (Comenius, Pestalozzi, Apáczai Csere János, Tessedik Sámuel és még sok-sok kiváló pedagógusunk elvei alapján), azt kellett fölcserélnünk egy szovjet, a fiatakorú bűnözők számára létrehozott fegyenctelep igazgatója, Makarenkó elvtárs kissé zavaros nézeteire, amit

háromkötetes munkában adott ki: *Pedagógiai hősköltemény – az új ember kovácsa*. Már a címe is bombasztikus.

Egy kifejezés minden bizonnyal szilárdan fennmarad az elméleti és gyakorlati síkon egyaránt: a jól ismert makarencói pofon.

(92.) Micsurin

- Hogyan halt meg Micsurin elvtárs?
- ???
- Megpróbálta biciklivel keresztezni a gyorsvonalat.

(93.) Ki az autodidakta?

- A magától hülye.

(94.) Liszenkó

Az autodidakta ukrán agronómus tanaiból csak röviden idézek. „Ahogy az embert nevelni lehet, úgy a növényvilágot is a kommunizmus eszméire lehet szoktatni.” – Sipienti sat.

Liszenkó, Raszputyin sarlatánságát megszégyenítő módon Ukrajna Tudományos Akadémiájának (1934) és a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának (1939) tagja, a Szocialista Munka Hőse (1945), a Lenin-rend birtokosa, az Állami Sztálin-díj háromszoros kitüntetettje (1941, 1945, 1949).

Ez még nem lett volna olyan nagy baj, de miatta komoly tudósok ezreit alázták meg, börtönözték be, százait végezték ki.

Hatására Magyarországon az 1950-es évek elején gyapottermelési és narancstermesztési kísérletekbe fogtak, amik teljes kudarcba fulladtak. 1963-tól az ELTE-n biológia-könyvtár

szakra jártam. Nekünk még nagy bőszen tanították tanait, bár néhány bátrabb tanár már megsúgta róluk az igazat.

Szaharov Nobel-díjas fizikus így támadta Liszenkót 1964-ben: „...*felelős a szovjet biológia – és különösen a genetika – szégyenteljes elmaradottságáért, az áltudományos nézetek terjedéséért, a kalandorságért, a tanulás lenézéséért, és zseniális tudósok megalázásáért, elüldözéséért, letartóztatásáért és haláláért.*”

(95.) Elena Ceaușescu

Ha már ezekre a vizekre hajóztunk, vegyük szemügyre az egyik legszebb példát. Ez már szinte fáj.

Elena Ceaușescu a kommunista Románia teljhatalmú urának, a Kárpátok géniuszának teljhatalmú felesége volt. Mellesleg államelnök-helyettes. A mindössze 4 általánost végzett tanuló csúcsteljesítménye az volt, hogy egyik évben három kivétellel (torna, ének és kézimunka) minden tantárgyból megbukott. Mindez együttvéve sem volt akadálya annak, hogy a Román Akadémia tagja, sőt elnöke legyen. Aki a széndioxidot nemes egyszerűséggel csak co-kettőnek ejtette. Ettől eltekintve számos egyetem díszdoktorrá fogadta. Igaz, ebben legnagyobb szerepe a diplomáciai protokollnak volt, semmint tudásának.

1989-es bukásuk megpecsételte sorsukat. December 25-én mindkettőjüket kivégezték. Hanem a rögtönítélő bíróság dicsőtelen szerepe a jog megcsúfolását jelentette. A legnagyobb vádbeszédet az egyik védő mondta. Az ítéletben a bíróság tagjai már előre megegyeztek.

(96.) Sztahanov

A véget nem érő munkaversenyek az 1930-as évek közepétől terebélyesedtek országos mozgalommá, aztán váltak nemzetközivé (példaképünk a nagy szovjet elefánt!). Az egyik kiemel-

kedő teljesítményt nyújtó bányászról, Sztahanovról nevezték el. Majdnem minden esetben bebizonyosodott, hogy több ember dolgozott a kezük alá, mert e nélkül, egyedül teljes képtelenség lett volna ekkorát teljesíteni. (Csak egy példát hozok Sztahanov elvtárshoz: 226 tonna szén kitermelése 5 és fél óra alatt. Na, ne vicceljünk, kérem! Másfél évig voltam bányász. Földalatti csillás beosztásom miatt is nyugodt lelkiismerettel kijelenthetem, hogy ilyen egyszerűen nem is létezhetett.)

A hazai mozgalom egyik kitüntetett képviselője Pióker Ignác Kossuth-díjas gyalus volt.

Az emberek nem szerették ezt a mozgalmat, mert előbb-utóbb normaemelés lett minden sztahanovista sikerből.

(97.) Ki kivel van?

Az 1939. augusztus 23-án megkötött Molotov-Ribbentrop-féle szovjet-német megneptámadási szerződés egyenesen vezetett a II. világháborúhoz. A katonai semlegesség mellett a titkos záradékban felosztották maguk között Kelet- és Közép-Európát. De miért nem hívjuk ezt Sztálin-Hitler paktumnak? Hiszen a lényegét mindkét diktátor egyformán akarta, csak más és más megközelítés miatt.

Hitlernek azért jött kapóra ez a szerződés, mert Lengyelország megtámadása esetén nem kellett számolnia szovjet támadással. Sztálin egyik változata az volt, hogy a két diktatúra vállvetve harcol, és együtt igázza le Európa nagy részét. A másik változat az volt, hogy megvárja, míg a kapitalista hatalmak kölcsönösen kivéreztetik egymást, és utána könnyen diadalmaskodik rajtuk.

Amíg a németek felőrölték a lengyel ellenállást (az egyenlőtlen küzdelemben lovassággal a német tankok ellen), addig a szovjetek is megtámadták Lengyelországot. Ez is micsoda aljasság volt! A világ két leghatalmasabb hadserege együtt a lengyelek

ellen. És még volt pofájuk ezt a következőképpen tanítani nekünk az iskolában: ... a Szovjetunió felszabadította Lengyelország németek által meg nem szállt területeit. Hiába volt ilyen nyakatekert az indoklás, ekkora hazugságot soha nem vettünk be. Könnyörgöm, a szovjetek felszabadítottak lengyel területeket? Ki alól? Kik alól? A lengyelek alól? Ezt az idióta mesét, a szemenszedett hazugságot már akkor sem tudták beadni nekünk.

(98.) Katiny

Tekintsük át az események láncolatát, hogy valamelyest tisztán láthassuk a történeteket. Az 1939. augusztus 23-i szovjet-német megneemtámadási szerződés után Hitler biztosítottnak látta a szeptember 1-ei támadást Lengyelországgal szemben. Ezzel megindult a II. világháború. Egyidejűleg támadott északon Danzignál és a német-lengyel határ teljes hosszában. Szeptember 17-én a szovjet agresszor hadüzenet nélkül betört a keleti területekre. Varsó eleste után (szeptember 27.) másnap megkötötték a német-szovjet barátsági szerződést. Ennek titkos záradékában szerepelt a két diktatúra egyezsége a térség kisebb államainak felosztásáról.

Lengyelország 40%-át a német, 60%-át a szovjet csapatok rohanták le. Ezután következett a világ egyik leggyalázatosabb sorozata (mennyi volt belőle az idők során, te jó Isten!), ami a katinyi vérengzés címmel vonult be a történelembe. A tömeggyilkosságot 1940. március 5-én döntötte el az SZK(b)P Politikai Bizottsága (a jegyzéket aláírta: Sztálin. Vorosilov, Molotov, Mikoján, Kalinyin és Kaganovics elvtárs), és az államvédelem (akkor NKVD) pribékjei hajtották végre. Némely történészek az áldozatok számát 25 ezerre becsülik. Nehéz a számot pontosabbá tenni, mert a kivégzések is több helyszínen folytak: Szmolenszk, Katiny, Kiev, Minszk, Kalinyin (Tver) melletti Mednojén, Kozelszk, Harkovban Pjatyihatkán, hogy csak a legfontosabbakat említsük. 25 ezer lengyel tiszt, főtiszt, tarta-

lékos tiszt, az értelmiségi elit nagy része (tudósok, művészek, tanárok, papok, jogászok és mások). Két magyar áldozatról is tudunk: Korompay Emánuel Aladár tartalékos százados, a Varsói Egyetem magyar lektora, és Oskar Rudolf Kuehnel magyar származású lengyel tüzértiszt.

Az áldozatok emlékének Budapesten a III. kerületben a katonai mártírok parkjában 2011. április 8-án emlékművet avattak.

Az égbekiáltó gáztettük miatt egyetlen gonosztevőnek egyetlen hajszála sem görbült. Kivéve Sztálint: a kivégzéseket elrendelő aláírás 13. évfordulóján, 1953. március 5-én halt meg hosszú haláltusa után, szörnyű kínok között. (Isten nem ver bottal.)

(99.) Mettől meddig?

Csak a pontosság kedvéért jegyzem meg, hogy a német-szovjet háború első szakaszát, amikor a felek közötti harcok még lengyel földön dúltak, én nem tekintem a Nagy Honvédő Háború részének, mivelhogy mindkét agresszor a Lengyelországtól hadüzenet nélküli háborúban elrabolt területen harcolt egymás ellen.

A Nagy Honvédő Háború tehát csak az 1938-as szovjet határtól az ország belseje felé, majd onnan vissza a szovjet határig számíthat a földrajzi kiterjedést tekintve. Könnyű belátni, hogy a többi pedig területszerzés, legyőzés, elfoglalás, érdekszféra kiterjesztése, tehát sok minden lehet, csak egy nem lehet: honvédelem.

(100.) Orsós Ferenc akadémikus

Albert Einstein klasszikus mondása: a történelem arra tanít meg bennünket, hogy az emberiség semmit sem tanul a történelemből.

Így járt Adolf Hitler is, aki mit sem tanult Napóleon esetéből. A császár 1812. június 24-én megtámadta Oroszországot. Két nap híján 229 év után, 1941. június 22-én a német csapatok is elindultak végzetük felé.

Amikor Szmolenszk térségébe értek, a katinyi erdőkben tömegsírokra bukkantak. A feltáráshoz nemzetközi bizottságot hoztak létre Orsós Ferenc világhírű patológusunk vezetésével.

A szovjet hadifogolytáborokból kiemelt lengyel tiszteket azonos módon végezték ki: dróttal hátrakötött kezek, a gödör szélén tarkólövés közeli. Megtévesztésül német fegyvereket és lőszerket alkalmaztak ugyan, de a négyyszög keresztmetszetű szuronyok nyoma minden kétséget kizárólag szovjet megoldásra utal. A tömegsírok fölé fákat ültettek. Ám azok évgyűrűi később ellenük tanúskodtak.

A németek azonnal világgá kürtölték a fölfedezett gyalázatot, mire a szovjet propaganda a németekre akarta fogni az egészet. De a kivégzés időpontjának meghatározása után kiderült, hogy akkor még nem is járhattak ott németek.

Azonban a tények soha nem zavarták a szovjet vezetőség tisztánlátását, meg amúgy is legjobb védekezés a támadás, erre föl megszakították a diplomáciai kapcsolatot a Londonban székelő emigráns lengyel kormánnyal. (Még nekik állt följebb!)

Mindenkit igyekeztek elhallgattatni, aki mást merészelt ezzel kapcsolatban mondani, mint az ő álláspontjuk. Így adódott, hogy Budapest ostromakor Orsós Ferenc professzort égen-földön keresték. A szövetségesek azonban nem adták ki. 1945-ben kizárták az MTA tagjai sorából. 1962-ben hunyt el Mainzban.

A Szovjetunió csak 1990-ben ismerte el a katinyi vérengzést. Ideje lenne Orsós Ferencet is fölmenteni a hamis vádak alól, és akadémiai tagságának visszaállításával igazságot szolgáltatni neki.

(101.) Hóman Bálint akadémikus

Éppen napjainkban bontakozott ki nagy vita Hóman Bálintról, mert Székesfehérvárott szobrot akarnak állítani neki. 1946-ban a Népbíróság életfogytiglani börtönbüntetésre ítélte. Vácott raboskodott 1951. június 2-án bekövetkezett haláláig. 2015. március 6-án a Fővárosi Törvényszék fölmentette őt a háborús bűncselekmények vádja alól, a népbírósági ítéleteket pedig hatályon kívül helyezte. Az akadémiai tagságát vajon mikor állítják vissza?

(102.) Imrédy Béla és a magyar forint

A II. világháború után a világon még sosem látott infláció bontakozott ki Magyarországon. Csak úgy röpködtek az ezer milliárd billpengők, separték a pillanatok alatt értéktelenné váló pénzt az utcán. A havi fizetésből fél óra múlva már csak egy doboz gyufát lehetett kapni.

Ekkor az új rezsim képviselői Rákosi Mátyás megbízásából segítségért fordultak Imrédy Bélához, Magyarország egykori miniszterelnökéhez, aki igen komoly pénzügyi és gazdasági szakember volt. Kéznel volt, hiszen az ő börtönükben raboskodott a tárgyalására várva. 1945. november 24-én halálra ítélték. Nem sokkal ezután megígérték neki, ha kidolgozza az új pénzt a pengő helyett, nem esik bántódása. Imrédy Béla 1946. február 26-án végzett a munkával. A tanulmányt letette az asztalukra. Másnap közölték vele, hogy Tildy Zoltán köztársasági elnök (a palástos gyilkos) a kegyelmi kérvényét elutasította. 28-án Imrédy Bélát a Markó utcai fogház udvarán agyonlőtték.

Ezután álltak elő 1946. augusztus 1-én a kommunisták az Imrédy Béla által kidolgozott forinttal, mint Rákosi Mátyás nagy találmányával.

(103.) Merényletek gróf Tisza István ellen

Több merényletet is terveztek gróf Tisza István miniszterelnök ellen. Négyet hajtottak végre.

Az első merényletre a Parlamentben került sor 1912. június 7-én. A véderőtörvény önkényes megszavaztatása után Kovács Gyula ellenzéki képviselő az újságírói karzatról leugorva revolvvert rántott, és háromszor rálőtt Tiszára, akit nem talált el. A golyók nyoma ma is látszik a faburkolaton.

A negyedik golyóval ugyan eltalálta a saját fejét, csak nem jól. Sérülésébe nem halt bele.

A második merényletet egy huszártiszt kísérelte meg, amikor Tisza hazajött a frontról. A golyó nem talált.

A harmadik merénylet 1918. október 16-án történt, amikor Lékai János, a Galilei-kör és Korvin Ottó antimilitarista mozgalmanak tagja próbálta lelőni, de pisztolya csütörtököt mondott.

A negyedik merénylet 1918. október 31-én sikerrel járt. A Roheim-villát bérelte Tisza (Hermina út 45.), itt gyilkolták meg a támadók. A Károlyi-kormány ideje alatt a gyilkosság körülményeit és elkövetőit az államrendőrség nem tudta földeríteni.

Szabó Ervin, mint baloldali anarchista részt vett a Tisza István elleni negyedik merénylet előkészítésében. A végrehajtására már nem futotta erejéből, mert súlyos betegségében 1918. szeptember 30-án elhunyt.

(104.) Egri csillagok

Gyermekkori olvasmányaink egyik magasan kiemelkedő csúcsa Gárdonyi Géza halhatatlan műve, az *Egri csillagok* történelmi regény. A könyv valóságos cselekményeket ír le, az egri vár 1552. évi ostromát, a hős védők önfeláldozó harcát a sokszoros túlerőben lévő, ostromló török csapatokkal szemben.

Fényes győzelmük azóta is lelkesíti az egész magyar nemzetet. 2005-ben Gárdonyi munkáját Magyarország legkedveltebb könyvévé választották.

A török erőket mintegy 40 ezer főre becsülik. Bár a becsült számok igen nagy szórást mutatnak, a néhány 10 ezertől a 250 ezerig, a 40 ezres becslés fedi legjobban a valóságot. A 2364 magyar várvédővel szemben még így is óriási nagy fölény, többszörös túlerő adódott.

Maga az ostrom szeptember 9-től október 17-ig tartott. Eger vára a Felvidék és Észak-Magyarország kapujának számított. Október közepére a törökök föladták az ostromot, és elvonultak.

Gárdonyi Gézá 1922-ben az egri vár Bebek-bástyáján kialakított díszsírhelyen helyezték örök nyugalomra. A keresztre a következő feliratot vészték: Csak a teste.

(105.) Jó hírnév

Kohn és Grün perre mentek. A jó hírnév megsértése miatt a bíróság Kohnt bocsánatkérésre kötelezte. Pillanatnyi gondolkodás után Kohn elkezdte:

– Tisztelt bíróság, kérdem én, hogy Grün becsületes, tisztességes ember? Már bocsánatot kérek!!!

(106.) A kínai férfiak mentségére

A kínai férfiak nem megcsalják a feleségüket, hanem összetévesztik.

(107.) Egyik leghíresebb utolsó mondat

– Nem úgy van az, Sztálin elvtárs!

(108.) Gyalázat

A II. világháború idején a lengyel menekült katonák zöme Magyarországon keresztül Nagy-Britanniába igyekezett, hogy továbbra is harcolhasson a németek ellen. Sokan közülük a Királyi Légierő (RAF) állományába léptek. Az *angliai csata* után mondta róluk Sir Winston Churchill angol miniszterelnök, hogy: *Soha még az emberi konfliktusok történetében nem köszönhettek ilyen sokan ilyen sokat ilyen keveseknek.*

Nagy szavak, duma, duma. Mikor a II. világháború után a győzelmet ünnepelték, a hős lengyel repülők nem vehettek részt az angol katonai parádén, nehogy Sztálin elvtárs megsértődjön. (A katinyi mészárlás német felfedezése után még a szovjeteknek állt följebb, és megszakították a diplomáciai kapcsolatokat a londoni emigráns lengyel kormánnyal.) De a harcuk, az önfeláldozásuk, az, hogy megmentették Nagy-Britanniát, az bezzeg kellett, ugye? Ez égbekiáltó meghunyászkodás, egyben a pofátlanság teteje. (Sztálin is észrevette ezt, és meghátrálást később a végsőkig ki is használta.)

(109.) Mert innen üzenem...

1945 után egyre ádázabb lett az imperialisták elleni harc. Egyesek ugyan vállaltak szónoklást, csak beszélni nem tanultak meg rendesen. (Így lettek az imperialisták imperialisták, ezt csak könnyebb volt kiejteni.)

Már bőszen ünnepeltük a nagy semmit április 4-én, mikor a csetényi tanácselnök saját magát fölhergelve beszéde csúcsán

ezt harsogta a mikrofonba, miközben öklével ütemesen verdeste a piros terítővel letakart asztalt: Mert innen üzenem Trumannak...

Ez már döfi! Csak nem adja alább?!

(110.) Interurbán

Egy ízben a szápári tanácselnök is kitett magáért. Az 1940-es évek elején a húsvéti körmenetben a baldachin jobb első rúdját szinte kisajátította magának. Amióta tanácselnök lett, erről le kellett mondania. Akkoriban Szápár a Pápai járáshoz tartozott.

Adódott, hogy a kommunista párt pápai irodájából keresték a tanácselnököt. A telefonos kisasszony kapcsolta őket, és közben beszólt az elnöknek:

– Itt interurbán Pápa.

A tanácselnök remegő térdekkkel emelkedett föl a székéből, miközben elsápadt, és csak ennyit volt képes kinyögni:

– Dicsértessék a Jézus Krisztus, itt a szápári tanácselnök...

(111.) A tört nevezője

A Rákosi-féle diktatúra első éveiben az egyik falu éppen november 7-ét ünnepelte. A tanácselnök, az ünnepi gyűlés szónoka – a járási elvtársak jelenléte miatt – igyekezett kitenni magáért. Hosszú beszédében elérkezett az általa gondolt legszebb fordulathoz.

– A kommunizmus ma a világ hatodán uralkodik. Mindent meg kell tennünk azért, hogy mihamarabb meghódítsa a tizedét, sőt még a huszadát is.

(112.) Zsoldosztás

A százados osztotta a havi zsoldot. Fennhangon olvasta a katonák nevét, azok hangosan mondták, hogy: – Jelen! – átvették a pénzt és leléptek. A százados a lap aljára ért.

– Átvitel honvéd! – Nagy csönd. – Átvitel honvéd! – ismételte a százados, majd méltatlankodva folytatta:

– Pedig ez kapta volna a legtöbbet.

(113.) Érdeklődés

– Kovács honvéd! Hány eggyeteme van magának?

– Jelentem, kettő.

– Na, meg is látszik magán.

(114.) Mi maga civilben?

– Kovács honvéd! Mi maga civilben?

– Jelentem, villamos mérnök.

– Híjnye! Akkor maga engem a civil életben le se szarna.

– Dehogynem.

(115.) Páncélos hadvezérek

Az I. világháborúban először alkalmazott páncélosok a II. világháborúban már döntő haderővé váltak. Mindegyik hadseregben elit alakulatoknak számítottak, csakúgy, mint a légi-erő és a haditengerészet egységei.

A páncélosok leghíresebb hadvezérei a németeknél Guderian vezértábornagy, Rommel vezértábornagy és Sepp Dietrich SS-Oberstgruppenführer, a szovjeteknél Rokosszovszkij marsall, az angoloknál Montgomery marsall, az amerikaiaknál Patton marsall.

Heinz Guderian panaszkodott, hogy sokkal keményebben kell harcolnia az előljáróival, mint a franciákkal.

Erwin Rommelt, a sivatagi rókát, a Nyugati Fal védelmező vezértábornagyát az 1944. július 20-i Hitler elleni merényletben való részvétel vádjával öngyilkosságba kergették.

Sepp Dietrich, mint a 6. SS Páncélos Hadsereg parancsnoka egyszer keserű kifakadásba kezdett, hogy az egysége azért a 6. SS Páncélos Hadsereg nevet kapta, mert mindössze 6 páncélosa maradt.

Montgomery tábornok a 8. brit hadsereg élén 1942. november 4-ére az első hadászati jelentőségű vereséget mérte a német hadseregre. Az 1944. június 6-án partra szállt szövetséges erők főparancsnokának helyettese, majd a 21. Szövetséges Hadsereg-csoport vezetője lett. A NATO európai erőinek parancsnok-helyettese (1951–1958).

(116.) Rokosszovszkij marsall

Konsztantyin Rokosszovszkijt 1937-ben tartóztatták le. 1939-ben a Gulágon kétszer is kivégzőosztag elé állították, a kivégzés azonban szerencsére elmaradt. 1940 tavaszán szabadult. Tyimosenkó marsall hívta vissza a hadseregbe, ezredesi rendfokozatba. Hamar emelkedett a ranglétrán a tábornoki fokozatokban. Végül a Szovjetunió, majd Lengyelország marsallja is lett. Mindig töltött revolverrel aludt, hogy egy esetleges újabb letartóztatás esetén föbe löhesse magát, nehogy élve jusson az

NKVD-pribékek kezére. (Ismerte őket, már volt a karmaik között.)

(117.) Patton tábornok

Georg Patton tábornok is a páncélos hadvezérek közé tartozott. Legendás katona volt. 1909-ben végzett az Egyesült Államok Katonai Akadémiáján, a West Pointon. Ott még tanították a magyar honfoglalást lezáró *pozsonyi csatát* (907. július 4–7.), amely csekély veszteség mellett fényes magyar győzelemmel ért véget. (Nem tudom, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen vajon tananyag-e a pozsonyi csata?)

Patton tábornok nevéhez fűződik az amerikai páncélos fegyvernem felállítása. Ő lett az 1942. novemberi észak-afrikai partraszálláskor az amerikai erők parancsnoka. A szicíliai partraszálláskor a 7., a normandiai harcokban a 3. hadsereg élén áll. 1944 decemberében és 1945 januárjában részt vett a németek ardenneki offenzívájának visszaverésében. A legsikeresebb amerikai tábornok. Gyűlölte Sztálint és a Vörös Hadsereget.

1945. december 9-én autóbalesetet szenvedett, amibe december 21-én belehalt. Robert Wilcox a könyvében annak ad hangot, hogy Patton tábornokot az amerikai titkosszolgálat, a CIA elődjének számító OSS likvidálta.

(118.) Bocsánatkérés

Az 1956-os forradalom és szabadságharc kegyetlen vérbe fojtása rányomta szomorú bélyegét a megbonthatatlan és örök szovjet-magyar barátságra. Persze, megbonthatatlannak és öröknek csak Kádárék szerették volna hinni, mert a szovjet jelenlét nélkül a hatalmuk kártyavárként omlott volna össze.

1957 tavaszára Budapest, a Duna királynője a hidakat kivéve sokkal rosszabb állapotban volt, mint a II. világháború után. (Pedig az se volt semmi!) A fontosabb kereszteződéseknel látható árkádsorok nem célirányos építészeti tervezés termékei, hanem sokkal inkább a ruszki nehéztüzérség és a légierő tevékenységének áldásos eredménye.

Amerikai filmes stábok előszeretettel forgatnak Budapesten, mert itt 80–100–120 évvel ezelőtti környezetet minden átalakítás nélkül, készen kapnak.

A szovjet beavatkozás katonai irányítói: Zsukov és Konyev marsallok és Szerov hadseregtábornok, a KGB elnöke. A szovjet politikusok részéről három bocsánatkérés hangzott el, míg a magyar kommunista rezsim képviselői részéről egy sem. Gorbacsov az Antall József miniszterelnök vezette magyar küldöttség előtt kért bocsánatot.

Mikor Borisz Jelcin 1992-ben Budapesten járt, akkor az Országgyűlésben követte meg a magyar népet. (Minő véletlen, hogy éppen arra az időre romlott el a parlament teljes hangosító berendezése. Természetesen a magyar elvtársak legnagyobb sajnálatára. Ez pökhendiség, arrogancia és a legnagyobb aljasság!) A harmadik bocsánatkérésbe Putyin támadó éllel még Hitlert is belekeverte.

(119.) Na és?

A mi elvtársaink viszont soha nem kértek bocsánatot se 1956-ért, sem az előtte, sem az utána, a magyarok ellen elkövetett rémtetteikért. Mikor Horn Gyula 1994-ben miniszterelnök lett, a parlamenti üléssteremben ezzel a mondattal döbbsentette meg az egész magyar népet: – Pufajkás voltam, na és? – És nem szakadt rá a mennyezet. Újabb gyalázat.

Naés Gyula sokszor hangoztatta a határnyitásban játszott szerepét. Ugyan, kérem. Ha a Szovjetunió abban a helyzetben lett volna, mint amiben már nagyon régóta nem volt, akkor a magyar-osztrák határon egy kisegér sem mehetett volna át, nem ám az NDK-s állampolgárok tömegei – Trabantokkal és Wartburgokkal!

(120.) A pápa és a pápai gyerek

2006. október 23-án, az 1956-os forradalom kitörésének 50. évfordulóján megint gyalázat érte a magyar népet. Az elvtársak még az évfordulót magát is megtorolták. – Majd mi megmutatjuk! – Hát, meg is mutatták. A következmény csak ennyi: – A Magyar Köztársaság nevében: – ejnye, ejnye.

Gyurcsány Ferenc, mint miniszterelnök járt a Vatikánban is. De ezt úgy adta elő, hogy: – Amikor a pápával tárgyaltam... A budapesti pápai nuncius egy közleményt adott ki, aminek a lényege az volt, hogy a pápával senki nem tárgyalhat, legföljebb csak audiencián járulhat a színe elé. Azonnal egy új vicc keletkezett: Gyurcsány azt hitte, hogy a pápa és a pápai gyerek az egyenrangú fél.

Az is ciki, hogy megmondták neki, Klára asszonyt ne hozza magával, mert nem eresztik be. Dobrev apuka ugyanis bolgár kommunista, az egyik megbízó volt a II. János Pál pápa elleni merényletben. A Vatikán meg nem felejt.

(121.) A vörös csillag és a horogkereszt

Mindenekelőtt teljesen világosan és egyértelműen szeretném leszögezni, hogy mindenféle diktatúrának ellene vagyok, de e kettőnek különösen. De mindkettőnek és egyszerre.

Rengetegen vannak a nyugati világban, akik a horogkeresztet zsigerből gyűlölik, míg a vörös csillag képviselte kommunista

eszméket csak úgy kezelik, mint az eredetileg az emberiség javát szolgáló, azonban a megvalósítás során kicsit elkanyarodó kósza kísérltet. Ezek az emberek rádöbbenhetnének már végre arra, hogy nem lehet százmillió áldozat emlékét sem meggyalázni.

Talán másként vélekednének, ha belekóstoltak volna a vörös csillagos világba is. Nem többet, nem évtizedeket nyögve, mint Európa keleti és déli államai, hanem csak mondjuk öt–hat évet.

Vegyünk egy gyakorlati példát. A Heineken sör dobozán ott virít a vörös csillag, megbántva ezzel sok millió ember érzékenységét. Mit szólnának hozzá, ha valaki ugyanilyen mennyiségben a világpiacra dobna olyan sört, aminek a címke-részénél a horogkereszt lenne látható?

(122.) Kalapácsvető verseny

A szocialista államokból összejönnek az atléták kalapácsvető versenyre. Jön egy szép szál magyar legény, megrázza az izmait, megpörgeti a kalapácsot és eldobja. 65 méter. Hatalmas taps. Jön egy derék német atléta, megrázza az izmait, megpörgeti a kalapácsot és eldobja. 70 méter. Hatalmas taps. Jön egy kis nyeszlett román hapsi, bedugja a mutatóujját, megpörgeti, eldobja, 80 méter. Őrjöng a stadion. Mindenhonnan megrohanják és érdeklődnek. Hogy csinálta?

– Ez mind semmi. Majd azt figyeljék, mikor a sarlót is dobom.

(123.) Kisnyilasból nagy kommunista

Ez volt akkoriban a világszám. Sokaknak sikerült. Így nemcsak megúszták a felelősségre vonást, hanem az új rendszernek azonnal kedvezményezettjei lettek. Ezen túl éltek, mint Marci Hevesen, míg a moszkovita kommunisták a többi párt szalámizása révén egyre nagyobb hatalomhoz jutottak. Aztán már

csak a saját pártjukon belül kellett az ellenségüknek kikiáltott elvtársaktól megszabadulniuk.

(124.) Andrássy út 60.

Azért van annak is külön diszkrét bája, hogy a nyilasok által létrehozott Hűség Háza éppen megfelelt az őket követő kommunisták terrorjának színhelyéül. Annyival még tovább is mentek, mint a nyilasok, hogy az egész épülettömböt elfoglalták. A lefüggönyözött fekete autók, a csengőfrász, a tömeges kitelepítések lassan sötétbe borították Magyarországot.

(125.) Rákosi látogatása Sárospatakon

1952-ben Rákosi Mátyás miniszterelnök (egyben a Magyar Dolgozók Pártjának főtitkára) látogatást tett a sárospataki Református Teológiai Akadémián. Dr. Nagy Barna, apósom, mint a teológiai akadémia rektora, nagy várakozással fogadta, és körbe vezette az egész intézményen. Rákosi egyszer csak lekezelő hangon megszólalt:

– Nem szeretem ezeket a falakat, túl vastagok.

A válasz:

– Miniszterelnök úr, amint látja ablakaink és ajtaink tárva-nyitva várják az ifjúságot.

(126.) Munkásőrség

A Munkásőrség megszervezése 1957. február 18-án vette kezdetét. Ahogy első egységei megjelentek Budapest utcáin, máris megszületett az első vicc.

– Mi az abszolút fölösleges.

– ???

– Mikor a munkásörök alakzatban mennek az utcán, és azt éneklik, hogy: – Nem vagyunk mi úri, fényes hadsereg.

Az indulójuk is fölöttébb emlékezetes:

Munkásörnek egy baja, egy baja,
Mért nincs három élete.
Egyiket a pártnak adja,
másikat a párja kapja,
harmadikkal egy a fegyvere. Sej!

A fölösztatás előtti időben a létszám már 60 000 főre duzzadt. Az 1989. október 31-én megtartott négyigenes népszavazáson a megszüntetés mellett 94,9%-nyi voks jött össze, ezért a testületet jogutód nélkül megszüntették.

(127.) Jótett helyébe ... mit vársz ezektől?

Péter Gábor altábornagy
a PRO (Politikai Rendészeti Osztály), az ÁVO (Államvédelmi Osztály) és az ÁVH (Államvédelmi Hatóság) parancsnoka
(Újfehértó, 1906. május 14. – Budapest 1993. január 23.)

Jelszó: Az Államvédelmi Hatóság a munkásosztály ökle

„1944 májusában Frolimovics Sándornéhoz, Kun Erzsébethez mentem fel, akik akkor az Árpád fejedelem úton laktak. Frolimovicsné Kun Margit testvére volt, s így nagyon jó ismerősök, barátok. Mentésítő iratokat vittem az asszonynak és a két fiának.

– Itt van éppen a másik szobában Eisenberger, neki is kellenének iratok – mondta az asszony.

– Jó, mondtam, de milyen névre akarod?

– Mindegy – felelte, csak csináld..., de gyorsan. És akkor a szemem megakadt Frolimovicsék két fián, az egyiket Péternek, a

másikat Gábornak hívták. [...] így lett Eisenberger Béniből Péter Gábor.”

Demény Pál: A párt foglya voltam. (Budapest, 1988. 152. p.)

1945. február 13-án Deményt Rákosi utasítására letartóztatták. Ezt a parancsot Péter Gábor személyesen hajtotta végre. Így hálálta meg az 1944 májusában Demény Páltól kapott életmentő menlevelet, menedéket a vészkorszakban és a névadást. Ekkora aljasságot már nehéz túlszárnyalni.

Mivel az internet még igencsak hiányos állapotban volt a mostanihoz képest, kéréssel fordultam az egyik nagy adatbank főnökéhez. A levelemben említettem, hogy a pécsi Egyetemi Könyvtárban dolgozom, és a kutatásaimhoz szükség lenne Péter Gábor születési és halálozási adataira. Postafordultával érkeztek a kért adatok. A levél végén egy kaján megjegyzés szerepelt: örömmel nyugtázom, hogy Péter Gábor könyvtáros volt. Azonnal vágtam rá a választ: igen, de mi nem azért utáljuk.

(128.) Egy viccelő orvos emlékére

Dr. Peyer Endre badacsonyi orvos szóvicce Sztálin halála (1953. március 5.) után: „*Sztálin tetszhalott. Mindenkinek tetszik, hogy halott.*”

(A szerző ezért a viccért másfél év börtönt kapott.)

(129.) Az utolsó szovjet katona

Sem az első, sem az öt követő több millió szovjet katonát nem ismerjük név szerint, akik Magyarországon szolgáltak. De aki 1991. június 19-én hivatalosan is utolsóként hagyta el közülük Magyarország területét, őt név szerint is ismerjük. Viktor Silov altábornagy, a Magyarországon „ideiglenesen” állomásozó

Déli Hadseregcsoporthoz parancsnokként a záhonyi határállomáson elkészített Annus Antal altábornagyotól, a Honvédelmi Minisztérium államtitkárától, és a hídon át gyalog elhagyta Magyarország területét. 47 év lett az ideiglenes itt tartózkodás.

(130.) Újágth Zsolt

A KSH Könyvtár feldolgozási osztályvezetője, Újágth Zsolt nyugdíjba készült. Engem hívtak utódjául 1979-ben. Zsolt atyai jó barátom lett. 1941 óta volt a könyvtárban, annak minden zegét-zugát és minden ügyes-bajos dolgát ismerte.

A II. világháborúban szovjet fogságba esett. A hadifoglyok egyhangú életébe csak ritkán lopta be magát a humor.

Akkoriban a Szovjetunió területén mindenben uralkodott a sztáhanovista mozgalom, a teljesítmény terén hajszolták a százeleket (majd a normát is ezekhez az eredményekhez emelték idővel).

A táborparancsnok biztos helyről kapott egy értesítést, hogy nemsokára valamilyen ellenőrző bizottság érkezik. Nosza, kihajtották a foglyokat a földekre, mindenki kapott egy kötenyt. Abba belemértek egyenként két lapát homokot, amit úgy kellett kiszórni a köteyből, mintha vetnének. Mire megjött a bizottság, csupa tábornok, meg más egyéb nacsalyik, láthatták messzebből a dzsibból, hogy a foglyok lázasan dolgoznak, vetnek. Akkor minden rendben van. Fő a látszat.

(131.) Teve-szabály

A matematikában alkalmazott Teve-szabállyal sok helyütt és sokszor arattam nagy sikert, ezért most is elmesélem.

Haldoklik az öreg arab. Ágyához hívta a három fiát, és így szólt hozzájuk:

– Fiaim, nemsokára meghalok. Összes vagyonomat a tevék teszik ki. A következőképpen osztozzatok: a legidősebb fiam kapja meg a tevék felét, a középső fiam a tevék harmadát, és a legkisebb fiam kapja meg a tevék kilencedét – és ezzel az öreg arab átlépte a Paradicsom kapuját.

A fiúk meglepettem tapasztalták az istállóban, hogy ott 17 teve van. Ebből hogyan lesz a fele az egyiké, harmada a másiké és kilencede a harmadiké? Sehogy se ötlött föl bennük a megoldás.

Elmentek a kádihoz, és bölcs tanácsát kérték. A kádi rövid gondolkodás után azzal küldte haza a fiúkat, hogy mindjárt megy ő is. A háznál azt mondta a fiúknak:

– Odaadom nektek a tevémet. Mennyi jár neked? – kérdezte.

– A fele, azaz kilenc – felelte az első fiú.

– Vidd őket! Mennyi jár neked?

– Harmada, azaz hat – felelte a második fiú.

– Vidd őket! Mennyi jár neked?

– Kilencede, azaz kettő – felelte a harmadik fiú.

– Vidd őket!

A kádi a sikeres osztozkodás után fölült a saját tevéjére, és elment haza.

(132.) A Szépművészeti Múzeumban

1972-ben olvastam az újságban egy hirdetést, hogy a Szépművészeti Múzeum gyerekeket vár tíz éves kortól különböző foglalkozásra. Réka ekkor még csak három éves volt, de pici kora óta szépen rajzolt, festett, gyurmázott, teljesen önállóan kezelte a ceruzát, az ecsetet és a színeket.

Jó lenne egy próbát tenni. Nekem a Faszorban volt röplabda-edzésem, gondoltam összekötöm a kellemest a hasznossal.

A foglalkozást vezető hölgy azonban nem akarta befogadni Rékát, erősködött, hogy ki volt írva az alsó korhatár, nem és nem. Bajban voltam, mert így nem tudtam volna edzésre sem menni. Ezért megkértem, hogy most kivételesen hadd hagyjam itt a lányomat, és edzés után elviszem haza. Nagy nehezen beleegyezett.

Edzés után mentem a lányoméért. A hölgy már messziről széles mosollyal üdvözölt. Láttam Rékát, amint csinálta az egyik trükköt a másik után, a többiek meg körülállva őt, igyekeznek megtanulni, amit csak lehet.

Ettől kezdve minden foglalkozásra elmentünk.

(133.) Hangverseny

Háromszoros Liszt-díjas fuvolaművész barátom, Lajos Attila 1973-ban meghívott bennünket hangversenyre. Aznap éppen haza készültünk Cseténybe, Édesanyámhoz. Ezért döntöttünk úgy, hogy a feleségem otthon marad a bő egyéves fiammal, és készülődik az útra, mi meg ketten Rékával elmegyünk a hangversenyre.

– Nagyon figyelj, és ha hazajössz, akkor elmeséled nekem, hogy mi volt – mondta Rékának a feleségem.

– Jó, mama, és amit nem tudok elmesélni, azt lefestem – felelte a legnagyobb természetességgel a három és fél éves lányom.

(134.) Karácsonyi levél

Réka lányom öt éves korára már tudott írni. Közeledett a Karácsony, ezért egy vonalas cetlire tintával fölírta a kívánságát:

KARÁCSONYRA KORCSOLYÁT KÉREK. Aztán később a pontot piros filccel áthúzta, és folytatta a mondatot: SZÉPEN. Csak tudta, mi az illem.

(135.) Tokiói ösztöndíj

A Képzőművészeti Főiskola után kétszer is nyert ösztöndíjat Tokióba Réka, immáron mint festőművész. Az ősi japán festészet tanulmányozása volt a feladata. Néhány professzornak elmondta, hogy milyen jó dolog ilyen stílusban festeni, mire ők kizártak tartották, hogy valaki alkalmazni tudná a régi fogásokat. Erre Réka előkapta a kis készletét, a szemük láttára és legnagyobb csodálkozásukra festett egy képet a régi stílusban.

(136.) Eső a Balatonon

1974-ben szép nyári időben kis kocsinkkal (Steyr Puch 500) mentünk Csetényből a Balatonra fürdeni. Mellettem ült Édesanyám, hátul a feleségem, Emese és két gyermekünk, Réka és Barna.

Eplénynél teljesen váratlanul eleredt az eső. Azt találtam mondani, hogy a mai fürdés elmarad. Erre a két gyerek úgy elkezdett zokogni, hogy meg sem lehetett állítani őket. A két és fél éves fiam sűrű szipogások közepette kibökte:

– Nem baj, ha esik az eső, legalább több víz lesz a Balatonban.

(137.) Tipke Józsi

A bábszínházból jöttek haza a gyerekek. Kérdeztem a fiamat:

– No, Barnuska mit láttál a bábszínházban? – Mire ő gondolkodás nélkül rávágt:

– A Tipke Józsikát – de máris harapta volna el a nyelvét, hiszen a Józsikát és a Rózsikát már bőven meg tudta különböztetni.

– Micsodát? – kérdeztem, mint aki rosszul hall, erre szegény szenvedve, de megismételte a hibás válaszát.

– Ezt bizony gyakorolni kell.

(138.) Bejjegetés

A sapka és a sál helyett is következetesen tapkát és tált mondott.

Elküldtük gyakorolni.

– Sapka, sál, sapka, sál, erre csörög a dió, arra meg a mogyoró, korán reggel ritkán rikkant a rigó, és tessék berregtetni.

Elvonult gyakorolni. Hallottuk, hogyan küzdött a hangokkal. Kis idő után jött elő, és óvatosan elkezdte:

– Sapka, sál, sapka sál. De bejjegetni még nem tudok.

(139.) Mi jön a tavasz után?

Iskolaérettségi vizsgán volt Barna. Mikor kijött, egy szuszra elmondta:

– Olyan könnyűt kérdeztek, hogy mi jön a tavasz után, mondtam, hogy ősz.

(140.) Önkritika

Az általános iskola első osztályában az volt a feladat, hogy mindenki sorolja föl az általa ismert hibáit. Mikor Barnára került a sor, fölállt, és mondtá, mondtá, majd gyorsan hozzátette a végén:

– De belátó vagyok.

(141.) Új cipő

Barnának nagyon tetszett az egyik kislány az osztályból. Nem is csoda, hiszen szép arcú, aranyos kislány volt, derékig érő szőke, göndör fürtökkel. Csak az volt a baj, hogy iskola után nem találkozhattak, mert a kislány napközis volt, míg Barna órák után jött haza. Egyszer megkért bennünket, hogy egyik szombati napon iskola után hadd kísérje haza a kislányt. Megengedtük, és érdeklődve néztük a reggeli készülődését. Kicsípte magát, fölvette az új cipőjét, és elindult az iskolába.

Legnagyobb csodálkozásunkra délben rendes időben hazajött. Kérdeztük tőle, hogy ennek mi az oka.

– Eleredt az eső, és sajnáltam az új cipőmet.

(142.) Megjegyzés

Válás után másfél évvel, mikor már rendszeresen mentem a gyerekekhez, visszavettem egy jelentős feladatot, amit tavasszal és ősszel végeztem el mindig. Tavasszal a növények kitelepítését a teraszra, ősszel pedig behordását a lépcsőházba. Nem is lett volna semmi baj ezzel, hanem minden növény irgalmatlan nehéz vasbeton tartóban volt. Semmi megragadható kiszögellés, alig tudtam némelyiket átfogni.

Éppen a befelé költöztetés volt soron, mikor hozzákészültem a legnehezebb és legormótlanabb tartóhoz, gondoltam, essünk túl a nehezén (persze, a többi sem volt könnyű). Leguggoltam, fogást kerestem, mikor a hátam mögött Barna megkérdezte:

– Segítsek, Apu?

– Á, Barnuskám, köszönöm, de ez mindig az én dolgom volt.

Barna röviden csak ennyit mondott, ami hasonló esetekre szállóige lett családon belül:

– Anno.

(143.) Korcsolyázás

Mivel a Városliget szélén laktunk, többször ellátogattunk a Millenárishez. Amikor Réka karácsonyi kívánsága teljesült, nem sokkal azután a fiúk is kaptak korcsolyát. Mikor első alkalommal kimentünk, Marci közeledett a harmadik évéhez.

Először neki csatoltam föl a korcsolyát, és mondtam, hogy várjon türelmesen, amíg a nagyokkal is végzek. Persze, hogy nem várta meg. A padról lepattant, és úgy állt meg a földön, mint a cövek.

Ahogy a jégre mentünk, Rékáék otthonosan mozogva azonnal eltűntek a forgatagban. A szélén toltam Marcit, hogy ne legyünk útban senkinek. Amikor gyorsítottam, és kezdtünk lehagyni másokat, Marci azonnal föllelkesült.

– Lehet, hogy megnyerem...

(144.) Ahol lak

Márton fiam lehetett úgy három éves. A konyhaablak mellett katonásdit játszott a teraszon. A feleségemmel a konyhában voltunk, készítettük elő az aznapi ebédet. Egyszer csak halljuk ám Marci tisztán csengő gyermeki hangját:

– Parancs az egész szovjet hadseregnek!

Menjen a saját hazájába, ahol lak,
és maradjon ott egész nap.

– Á, Marcikám gratulálok. Megvan az első zsenigé?

– Igen, megvan az első zsemlém – mondta komoly arccal Márton, mivelhogy a zsemlének nem volt semmi értelme.

(145.) Orosz katonai dzsip

A 67-es villamos utolsó kocsijának utolsó két ülésén utaztunk Mártonnal az Erzsébet királyné útján. Ott jó darabon nincs a villamosmegállónak járdaszigete. Ha megáll a villamos, a gépjárműveknek is meg kell állniuk. Az egyik megállónál hallom ám Mártontól, hogy: katonai rendőrség. Odanézttem, tényleg egy dzsip állt meg a villamos mögött.

– Marcikám, közel sem biztos, hogy katonai rendőrség, meg ahogy elnézem, a rendszámán cirill betűk vannak.

Marci azonnal kapcsolt, és cérnavékony hangon megkérdezte:

– Papa, az oroszok magyarok? – Erre már mindenki mosolygott a környékünkön. De folytatódott a párbeszéd.

– Nem, Marcikám, az oroszok nem magyarok.

– Hát akkor az orosz az ellenség!

Marci csaknem nyíltszíni tapsot kapott, az emberek hangosan nevettek, én meg alig győztem magyarázni az összefüggéseket.

(146.) Nyugati pályaudvar

Mentem dolgozni a KSH Könyvtárába, Marcit meg vittem magammal a Bimbó úti üzemi óvodába. Aznap két kalandunk is akadt. A Nyugati pályaudvarhoz érkeztünk a busszal, ahol Marci tisztes távolból is kiszúrta a magának való témát. A pályaudvar előtt egy másik buszra várakozott egy szakasz szovjet katona. Ennek azonnal hangot is adott.

– Oroszok.

A környezetünk már kíváncsian várta a fejleményeket.

– Igen, Mártonom, a hazánkban ideiglenes állomásozó szovjet katonák – mondtam, különös hangsúllyal emeltem ki az ideiglenest. A körülöttünk lévők már kacagva várták a poént, amit Marci pillanatok alatt tálcán hozott, amikor unott pofával tette föl a kérdést:

– Na mi az, már itt van az egész szovjet hadsereg?

(Ha ez lett volna az egész, ki is egyeztem volna vele.) Utaztunk tovább. Marci elfoglalta kedvenc helyét a busz csukló részén, és élvezte a kanyarokat. Közeledett úti célunk, ezért megkértem a fiamat:

– Marci, gyere ide.

Márton meg oda se neki. Az egyik utas odaszólt: – Marci, hív apukád. – Mire Márton azonnal odabújt hozzám, és halkán súgta:

– Papa, ez a bácsi már megismert.

(147.) Találkozás Farkas Bertalannal

A KSH óvodájából hazafelé tartottunk, a gyerekek le-föl szaladgáltak a Bimbó út járdáján. Az egyik presszóban baráti körben ült Farkas Bertalan, a máig egyetlen magyar, aki megjárta a világúrt.

– Nézd csak Marci, itt van Berci.

– Milyen Berci?

– Farkas Berci.

Marci hírből ismerte a nevét, azonnal tudta, kiről van szó. Be ment a presszóba, oda állt az úrhajós elé, és földöntúli áhítattal a szemében némán bámulta közlről. Ő meg nagyon kedvesen kérdeztette, kezét fogott vele, és szőke kobakjára nyomott egy barackot. (Marci napokig ezt újságolta fűnek-fának.)

(148.) Marci és a KSH elnöke

Hazafelé tartottunk az óvodából, mikor föntről közeledtünk a KSH felé. Az épület előtt ott állt egy elegáns kocsi. Marci azonnal rávágta messze csilingelő hangon:

- Mercedes.
- Igen, Marcikám, ez az elnök asszony Mercedesese.
- És te barátosa vagy az elnök asszonynak?
- Barátosa éppen nem vagyok, de látásból ismerjük egymást.
- És az elnök asszony hol van?
- A hátad mögött.

Dr. Nyitrai Ferencné éppen akkor ért oda, megsimogatta Marci buksiját, beszállt a Mercedesbe, és elhajtatott.

(149.) A legfőbb érv

Akkoriban voltam én 35, Marci pedig 4 éves. Hazafelé tartottunk az óvodából. Már a Május 1. úton (leánykori és mostani nevén Hermina út) jártunk, mikor kicsit szélesebb amplitúdóval szembe jött velünk egy férfi. Pénzt kért tőlem vasúti jegyre, mondván, hogy Debrecenbe kell utaznia. Aggodalmamnak adtam hangot, hogy féltő, ez a pénz nem vasúti jegyre kell. Erre ő tiltakozott:

- Nem, nem, én nem vagyok részeg.
- Maradjunk ennyiben, gyere Marcikám. – Kézen fogtam a gyereket, és mentünk hazafelé. Tisztes távolságból Marcikám félig hangosan így morfondírozott:
- Nem részeg, nem részeg, hát hullá részeg, neked is azt mondta, hogy fiatalember.

(150.) Marci és a matchbox

Barna 1980 tavaszán randevúra készült. Ekkor már messze nem az új cipő és az időjárás viszontagságos kapcsolata dominált egy-egy találka létrejöttében. A harmadik szobában lakott, így ingajáratban közlekedett a fürdőszoba és a szobája között. Mártonnal mi az első szobában voltunk. Marci éppen a kisautóit tologatta az asztalon, és árgus szemekkel figyelte hol ide, hol oda ingázó bátyját, miközben minden forduló után egyre több ruha volt rajta.

A legvégén fekete felöltő, fekete kalap, hosszú piros sál, egyik szára a vállán hanyagul átdobva, a szájában füstölgő pipával lazán hátraszólt nekünk:

– Sziasztok – és becsukta maga mögött az ajtót.

Marci (még mindig a matchboxokat tologatva) némi megvetéssel a hangjában kimondta a véleményét:

– Na, megy csajozni.

Tartalom

- (1.) A szokás hatalma
- (2.) Gyászol a rendőr
- (3.) II. János Pál
- (4.) Régi találmány I.
- (5.) Régi találmány II.
- (6.) Napóleon étrendje
- (7.) Napóleon és Hitler
- (8.) Adolf Hitler ígérete
- (9.) Kamikázék oktatása
- (10.) Megnősült a cowboy
- (11.) Mikroszkópos vizsgálat
- (12.) Idill a szigeten
- (13.) Mi a KGST emblémája?
- (14.) Fehér csokoládé
- (15.) Az intenzív osztályon
- (16.) A dunkerque-i csata
- (17.) Napóleon és a sakk
- (18.) Piroska és a farkas
- (19.) Tüzérek oktatása
- (20.) Szentek, boldogok és...
- (21.) Noé bárkája és a Titanic
- (22.) A Lusitania elsüllyesztése
- (23.) A Wilhelm Gustloff katasztrófája
- (24.) Figyelmeztetem az emberiséget
- (25.) Egy híres pilóta
- (26.) Achtung, Achtung!
- (27.) Két híres pilóta
- (28.) Az utolsó szolgálat
- (29.) A Hindenburg léghajó
- (30.) Erdélyi áldás
- (31.) Testvérpárok I.
- (32.) Testvérpárok II.

- (33.) Testvérpárok III.
- (34.) Testvérpárok IV.
- (35.) Gerhard Schmidhuber
- (36.) Apám és a B-lista
- (37.) Az Anglia
- (38.) A csetényi kastély
- (39.) Röplabda Csetényben
- (40.) Prágai tavasz, 1968
- (41.) Magyar kiskatona levele, 1968
- (42.) Ha szabad választani
- (43.) Sajnos így igaz
- (44.) Davaj csaszi!
- (45.) Álmatlan éjszakák
- (46.) Adalék Trianonhoz
- (47.) Ez is Trianon következménye
- (48.) Vadkan a magyar történelemben I.
- (49.) Vadkan a magyar történelemben II.
- (50.) Krakkói kirándulás
- (51.) A krakkói kirándulás vége
- (52.) A csetényi mozi
- (53.) A szápári mozi
- (54.) Rendszáma H 8
- (55.) Síelés, szánkózás és csúszkálás
- (56.) Egy kimaradt versem
- (57.) Jellemző
- (58.) A győztesek
- (59.) Ferenc, a szaki
- (60.) Mikor lesz...?
- (61.) Kellér Dezső
- (62.) Ha nem lett volna
- (63.) Öngól
- (64.) Szürkehályog
- (65.) Hogyan romlott el a világ?
- (66.) Zokszó

- (67.) Mit csinálsz kis nyuszi?
- (68.) Ünnepeélyes fogadalom
- (69.) Vitam et sanguinem...
- (70.) Halottakról jót, vagy semmit
- (71.) II. Rákóczi Ferenc jelmondata
- (72.) A magyar Himnusz
- (73.) Éljen április 4-e!
- (74.) A kommunizmus hét csodája
- (75.) Rettenetes Iván
- (76.) Más szakma
- (77.) Felvételi vizsga
- (78.) A westerplatte csoda
- (79.) vitéz Hefty Frigyes
- (80.) A vörös báró
- (81.) Hacsak így nem
- (82.) Érdekes kezdetű prédikáció
- (83.) Hivatás és hobbi
- (84.) A kántor bosszúja
- (85.) Mekkora nőtt a búza?
- (86.) Lenin bácsi jó bácsi
- (87.) Lenin elvtárs látogatása
- (88.) Nem nyugdíjas állás
- (89.) Holodomor Ukrajnában
- (90.) A halálbüntetés alsó korhatára
- (91.) Makarenkó
- (92.) Micsurin
- (93.) Ki az autodidakta?
- (94.) Liszenkó
- (95.) Elena Ceaușescu
- (96.) Sztahanov
- (97.) Ki kivel van?
- (98.) Katiny
- (99.) Mettől meddig?
- (100.) Orsós Ferenc akadémikus

- (101.) Hóman Bálint akadémikus
- (102.) Imrédy Béla és a magyar forint
- (103.) Merényletek gróf Tisza István ellen
- (104.) Egri csillagok
- (105.) Jó hírnév
- (106.) A kínai férfiak mentségére
- (107.) Egyik leghíresebb utolsó mondat
- (108.) Gyalázat
- (109.) Mert innen üzenem...
- (110.) Interurbán
- (111.) A tört nevezője
- (112.) Zsoldosztás
- (113.) Érdeklődés
- (114.) Mi maga civilben?
- (115.) Páncélos hadvezérek
- (116.) Rokosszovszkij marsall
- (117.) Patton tábornok
- (118.) Bocsánatkérés
- (119.) Na és?
- (120.) A pápa és a pápai gyerek
- (121.) A vörös csillag és a horogkereszt
- (122.) Kalapácsvető verseny
- (123.) Kisnyilasból nagy kommunista
- (124.) Andrássy út 60.
- (125.) Rákosi látogatása Sárospatakon
- (126.) Munkásőrség
- (127.) Jótett helyébe ... mit vársz ezektől?
- (128.) Egy viccelő orvos emlékére
- (129.) Az utolsó szovjet katona
- (130.) Újágh Zsolt
- (131.) Teve-szabály
- (132.) A Szépművészeti Múzeumban
- (133.) Hangverseny
- (134.) Karácsonyi levél

- (135.) Tokiói ösztöndíj
- (136.) Eső a Balatonon
- (137.) Tipke Józika
- (138.) Bejjegetés
- (139.) Mi jön a tavasz után?
- (140.) Önkritika
- (141.) Új cipő
- (142.) Megjegyzés
- (143.) Korcsolyázás
- (144.) Ahol lak
- (145.) Orosz katonai dzsip
- (146.) Nyugati pályaudvar
- (147.) Találkozás Farkas Bertalannal
- (148.) Marci és a KSH elnöke
- (149.) A legfőbb érv
- (150.) Marci és a matchbox